Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 147 (13636) | 1974 оной июниин 26, среда | Сэн 2 мүнгэн

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЫЕ ЗАРЛАХА ТУХАЙ

СССР-эй Верховно Соведэй Президиум СССР-эй Конституциин 55-дахи статьягай үндэһөөр игэжэ тогтообо:

Совет Социалис Республиканүүдай Союзай юһэдэхи зарлалай Верховно Соведэй нэгэдэхи сессиие 1974 оной июлиин 25-да Москва городто зарлаха.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. ПОДГОРНЫЙ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль. 1974 оной июниин 24.

Годорхойлхы жэлэй габшагай алхамууд

ТАБАН ЖЭЛЭЙ ТҮСЭБ ДҮҮРГЭГДЭЭ

БҮХЫ ЗАВОДОЙ ОМОГОРХОЛ

Анатолий Яковлев «Теплоприбор» заводой эрхим токарьнуудай нэгэн юм. Тэрэ һаһаар залуушье һаа, тус заводто арба гаран жэл ажаллана. Мүнөө эрхим токарь партиин гэшүүндэ кандидат болонхой. Олон жэлэй туршада һайнаар ажаллаһанайнгаа түлөө Анатолий Иванович Яковлев «Ажалдаа шалгарһанай түлөө» медаляар шагнагданхай.

«Теплоприбор» заводой коммунистнууд — слесарь Алексей Иннокентьевич Плюснин, токарь Дмитрий Лупанович Разуваев гэгшэд табан жэлэйнгээ түсэбые гурбан жэл соо дүүргэхэбди гэһэн социалис уялгануудые абаад, эршэ зоригтойгоор ажаллажа эхилһэн байна. Эдэ хоёрой һайн һайхан үүсхэлые заводой 200 шахуу худэлмэришэн дэмжээ бэлэй. Токарь Анатолий Яковлев тэдэнэй тоодо оролсоһон байна.

...Заводой механическа цех соохи элдэб станогууд олон мотоорнуудай абяан данишьегүй замхажа, цехэй партбюрогой секретарь Прасковья Ивановна Атрикова митинг нээбэ. Энэ митинг заводой тус цехэй токарь, коммунис ажалай ударник, табан жэлэйнгээ түсэб һаяхан дүүргэһэн Анатолий Иванович Яковлевта зорюулагдаһан байба.

Энэ баяртай мэдээсэл тухай «Сахилгаан» хуудаһан бүхы цехүүдэй хүдэлмэришэдтэ урид сонсхоо һэн. Тиихэдээ заводой дирекциин, парткомой, завкомой амаршалгын бэшэг мүн лэ бүхы цехүүд соо тараагдаһан байна. Завод дотороо нэн түрүүн абаһан социалис уялгаа амжалтатайгаар дүүргэжэ, 15 жэлэйнгээ түсэб июниин 12-то дүүргэһэн тухай А. И. Плюснин мэдээсээ һэн. Анатолий Яковлев заводой соогоо 5 жэлэй түсэб дүүргэһэн хоёрдохи хүдэлмэришэн болоно. Заводой парткомой секретарь Н. А. Чиркова амаршалгын үгэ хэлэхэдээ, игэжэ мэдүүлээ: «Хүндэтэ нүхэр Анатолий Иванович, эрхим һайнаар ажаллаһанайтнай, юһэдэхи табан жэлэй түсэбүүдые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө тэмсэлдээ амжалта туйлаһанайтнай түлөө үнэн зүрхэнһөө амаршалнабди». Заводой директорэй орлогшо Л. Е. Леминов мүн лэ амаршалгын үгэ хэлээ. Табан жэлэйнгээ түсэб гурбан жэл табан һара 20 хоног соо дүүргэһэн токарь А. И. Яковлевта заводой дирекциин, парткомой болон завкомой Хүндэлэлэй грамота, дурасхаалай бэлэг барюулагдаа.

Тэрэшэлэн тус заводой механическа цехэй токарьнууд А. Л. Меньшиков, И. В. Самсонович, В. Д. Леташков, В. А. Севастьянов гэгшэд табан жэлэйнгээ түсэб ойрын үдэрнүүдтэ дүүргэхэнь дүтэлөө.

Үнинэй токарь, Октябриин Революциин орденой кавалер А. Л. Меньшиков залуу токарь Анатолий Яковлевые өөрынгөө мэргэжэлдэ анха түрүүн һургаһан юм. Тэрэ мүнөө игэжэ хэлэнэ: «Өөрынгөө шаби, токарь Анатолий Яковлевай амжалтануудта өөрынгөө туйлаһан амжалтануудтал адляар баясанаб, омогорхонob».

С. ОЧИРОВ.

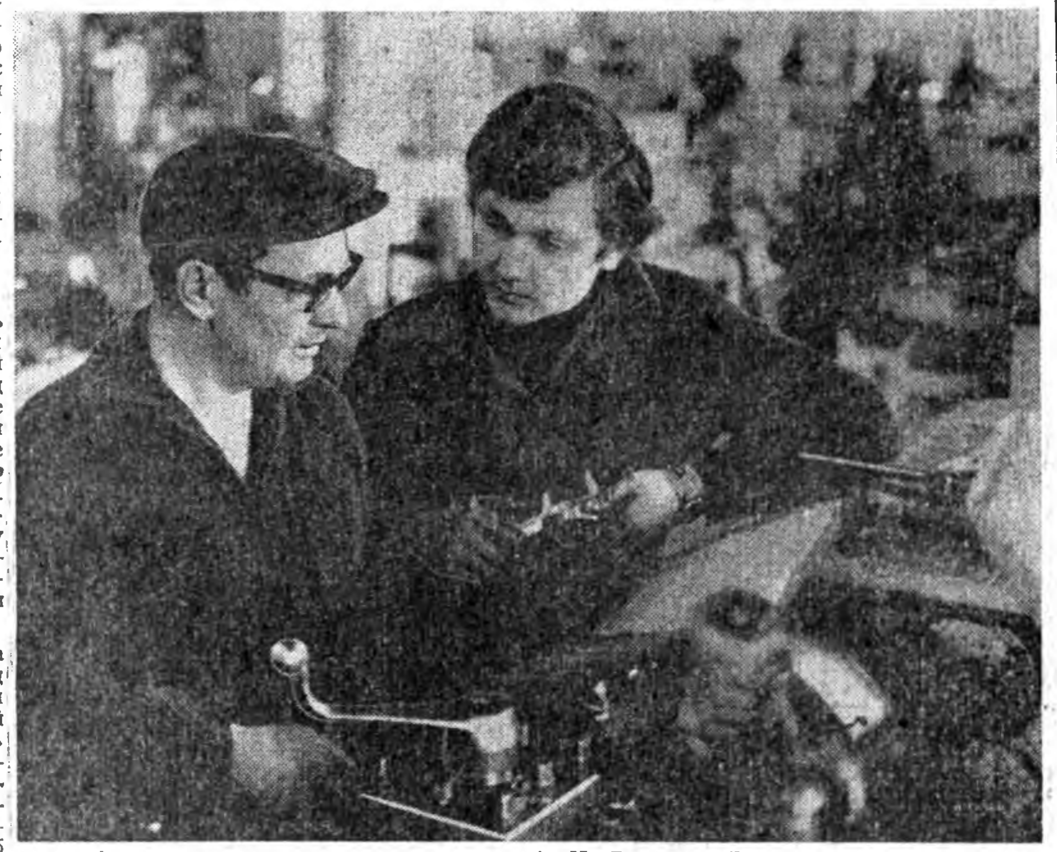

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: табан жэлэйнгээ түсэб дүүргэһэн токарь А. Яковлев (баруун гарһаа) өөрынгөө багша, токарь А. Л. Меньшиковтэй хөөрэлдэжэ байна.

А. ИСТОМИНОЙ фото.

ТҮСЭБҺӨӨ ГАДУУР АРБАН ДҮРБЭН МИЛЛИОН ТҮХЭРИГЭЙ ПРОДУКЦИ

Республикымнай промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдэй табан жэлэй дүрбэдэхи жэлэй түсэбые холо үлүүлэн дүүргэхэ зорилгодоо хүрэмөөр ажаллажа байһые таба һарын үрэ дүн элиһэлэн харуулна. Продукци худалдаха таба һарын түсэб 103 процент дүүргэгдээ. Түсэбһөө гадуур 14 миллион түхэригэй промышленна продукци худалдагдаһан байна.

Гүрэнэй түсэб, социалис уялгануудаа үлүүлэн дүүргэхын түлөө социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлһэн коллективүүд амжалта туйлана. «Электромашина», «Теплоприбор» заводуудай, Зэдын комбинадай, шэлэй заводой, Улаан-Үдын нарин сэмбын болон нооһо сэбэрлэн угаадаг фабрикануудай, Тимлюйн цементын болон асбоцементын эдлэлүүдэй заводуудай, «Татарский ключ» карьероуправлениин, Элхиин автозаһабарилгын заводой коллективүүд жэлэй эхинһээ хойшо тогтууритай һайнаар ажаллажа байнаар.

«Забайкаллес» комбинадай модо бэлэдхэдэг, болбосоруулдаг олонхи предприятинуудай коллективүүд ажалаа һайнаар эмхидхэжэ, түсэбөө дүүргэжэ байна. Байгалай, Баргажанай, Горхоной, Онёогой, Худанай, Хоринн, Хандагатайн, Хандагайн, Шулуутайн леспромхозууд һайнаар ажаллажа гараа. Модо болбосоруулдаг предприятинууд — Онохойн модоной, Буряадай модо болбосоруулгын болон мебелиин комбинадууд, Сэлэнгын болон Байгалай модоной баазанууд продукци гаргаха, худалдаха түсэбөө үлүүлэн дүүргээ. «Забайкаллес» комбинат бүхы дээрээ продукци худалдаха таба һарынгаа түсэбые 102 процент дүүргэһэн байна.

Жэлэй эхинһээ гээгдэлдэ ороһон Сэлэн-Дүүмын заһабарилгын-механическа заводой, «Бурятцелинстрой» трестын үйлэдбэриин предприятинуудай комбинадай коллективүүд дутагдалаа усадхажа, түсэбөө дүүргээ. Республикымнай шэнэ предприяти болохо хүүргэнүүдэй түмэр хэрэгсэлнүүдэй заводой коллектив хүсэ шадалаа шангадхажа, продукци үйлэдбэрилгые ехэдхэжэ эхилээ. Энэ коллектив таба һарын түсэбһөө гадуур 1100 гара мянган түхэригэй продукци бүтээһэн байна.

30 мянган түхэригэй приборнууд, автоматизациин хэрэгсэлнүүд, 4.000 тонно цемент, нэгэ миллион 300 мянга гаран плитэ, шифер, 46 мянган дүрбэлжэн метр сонхын шэл түсэбһөө гадуур үйлэдбэрилэгдөө. Мүн 425 тонно нооһон таба һарын түсэбһөө гадуур сэбэрлэгдэн угаагдаа.

Республикымнай промышленность ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэбөө 3 процентээр үлүүлэн дүүргээ.

АВИАТОРНУУД—ТАРЯАШАДТА

Һүүлэй жэлнүүдтэ республикын колхоз, совхозууд ургасын дайсан — ногоон «түймэртэй» эрид шууд тэмсэхэ талаар горитойхон хүдэлмэри ябуулдаг болонхой. Ажахынууд гербицид хоро самолёдоор, тусхай түхеэрэлгэнүүдээр хаяжа, буртаг үбһэ үгы хэдэг болонхой. Энэ шухала хүдэлмэриие саг болзортонь үсөөхэн үдэрэй туршада бүтээхэдэ аша үрэтэй, гектарай 1,5—2 центнерээр ехэ ургаса абтадаг гэжэ ажахынуудай мэргэжэлтэд болон таряашад һайн мэдэдэг болонхой.

Байгша ондо республикын колхоз, совхозуудта химическэ аргаар таряалангай буртаг ногоо сэбэрлэхэ хүдэлмэридэ Улаан-Үдын авиапредприятиин хорёод экипаж хабаадаха юм. Зэдын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой таряалан дээрэ Александр Суворовой даадаг агрегат гербицид хоро хаяжа эхилбэ. Тус экипажай гэшүүд байгша ондо арба мянга шахуу гектарай ногоон «түймэр» сараха байна.

Түнхэнэй «Сибиряк» колхозой таряалан дээрэ агаарай онгосын абяан үглөөнэй эртэһээ үдэшэ болотор замхахаяа болинхой. Леонид Ковалевскиин экипаж богонихон болзорто 1.600 гектар таряалан дээрэ хоро сасажа, буртаг ногоо усадхаба.

Энэ һарын 18-да Улаан-Үдын аэропортһоо 5 экипаж республикын колхоз, совхозуудай таряалангай буртаг үбһэ ногоо усадхахаяа ниидэбэ.

Комсомолой гэшүүн Зоригто Дамбаевай экипаж «Кабанский» совхозой, Александр Кырмыгеновэй экипаж Мухар-Шэбэрэй «Авангард» совхозой таряалан дээрэ ажаллана.

Мүн «Заганский» колхозой таряашад болон механизаторнуудта Николай Шулуновой даадаг экипаж ехэ туһа хүргэнэ. Энэл аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой таряалангай ногоон «түймэр» сараха хүдэлмэридэ Александр Хлыбовэй экипаж табигдажа, үсөөхэн үдэрэй туршада ехэ ажал бүтээбэ.

Бүри һаяхан Владимир Бакшеевэй, Николай Агильдинай экипажнууд Хэжэнгын ажахынуудта туһа хүргэхэеэ ниидэбэ. Эдэнэр «50 лет Октября», Чисаанын совхозуудай таряалан дээрэ гербицид хоро сасаха юм. Бэшүүрэй ажахынуудта туһалхаяа үшөө нэгэ экипаж ниидэбэ.

Таряалангай буртаг ногоо сараха хүдэлмэридэ табигдаһан экипажнуудта туһа хүргэхэ, ушарһан бэрхэшээлнүүдые дабаха хэрэгтэ манай авиапредприятиин ахамад мэргэжэлтэд гол анхаралаа табина. Дүй дүршэлтэй техник, инженернүүд республикын колхоз, совхозуудта хүдэлжэ байһан экипажнуудта ошожо, хүндэтэй ажалдань туһа хүргэхэ юм.

И. ХРАПУНОВ.

ТҮРҮҮ ФЕРМЭДЭ

«Рассвет» колхозой һү һаалиин 1-дэхи фермынхид ажал фэгээрээ гансашье колхоз [illegible]согоо бэшэ, харин Бэшүүр соо түрүү һууринуудай нэгые [illegible]жэ ябадаг.

Олон удаан жэлдэ хүдэл[illegible], магтаал хайрада хүртэһэн һаалишад эндэ үсөөн бэшэ бии. [illegible]эдэнэй тоодо Васильева, [illegible]етрова, Непомнящих болон [illegible]садые нэрлэмээр. Эдэнэр гу[illegible] гаран жэл һаалишадаар [illegible]дэлжэ, баян дүршэлтэй бо[illegible]һон байна.

Колхозойнгоо 2-дохи фермын һаалишадтай мүрысэжэ [illegible]йдаг энэ фермынхид түл [illegible]аха, һү һааха даабаряа [illegible]үүлэн дүүргэжэ байдаг. Эн[illegible] һаалишад һаамхай үнеэн [illegible]риһөө жэл соо дунда зэр[illegible] 1.800 килограмм һү һаа[illegible] даалгабаритай.

Фермын үнеэдэй үбэлэйнь [illegible]йра шэнээр түхеэрэгдээ гэ[illegible]шье, ажал ехэтэй хүдэлмэ[illegible]нь үшөөл хүсэд оньһожо[illegible]улагдаагүй байһаар. Шэб[illegible]зөөхэ, тэжээл буйлуулха [illegible]алынь эндэ оньһожоруулаг[illegible]а гэбэшье, үбһэ, һолоомо, [illegible]һуулагдаһан тэжээл шэ[illegible]э дүүжэн харгы түхеэрэг[illegible]гүй. Оньһон аргаар үнеэдые [illegible]лха автопоилка мүн лэ [illegible]еэрэгдээгүй. 1-дэхи фермын һаалишад зунай сагта Кудел гэжэ газарта нүүжэ [illegible]одог.

Һү һаалгаараа, түл абалгаа[illegible] түрүү һууринуудай нэгые [illegible]жэ ябадаг энэ фермын [illegible]лис дүршэлтэй эмхидхэг[illegible] үнинэй хүдэлмэришэн [illegible]ноген Васильевич Гри[illegible]ев ударидажа байдаг. Афи[illegible]ен Васильевич энэ фермэдэ [illegible]лжэ эхилһээр хорёод жэл [illegible]жо байна.

Түрүү фермын һаалишад зунай сагта һү һаалияа дээшэлүүлхын түлөө бүхы хэмжээ [illegible]жа байна.

М. АШИРОВА.
хүдөө бэшэгшэ.
Бэшүүрэй аймаг.

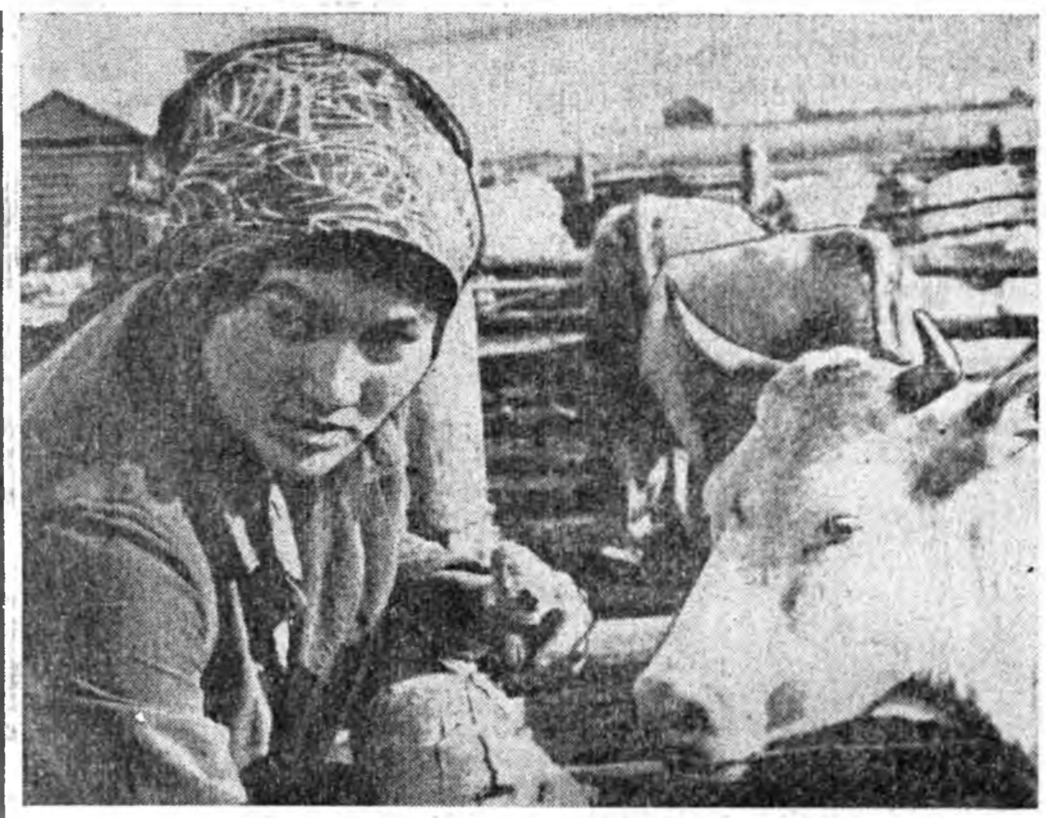

ХОРИИН аймагай Үдын совхозой малшад һү гүрэндэ тушаахха хахад жэлэйнгээ түсэб июниин 10-да дүүргэнхэй. Һарын дүүрэтэр түсэбһөө гадуур 800 центнер һү бэлэдхэлэй пунктда тушааха зорилготой.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: совхозой Нарин-Горхоной фермын оролдосотой залуу һаалишан Лида Кузнецова. Тэрэ мүнөө үдэр бүри 170—180 литр һү һаана.

Б. ГАДЬЯНОВАЙ фото.

ҺҮ ҺААЛИНЬ ДЭЭШЭЛНЭ

Зунай хүхэ ногооной хаһада һү һаалияа дээшэлүүлжэ, гүрэндэ сагаан эдеэ ехээр тушаахын тула аймагай һаалишад оролдожо байнхай. Зэдын аймагай колхоз, совхозуудай һаалишад холынгоо зуһаланда нүүжэ ошонхой. Энэ талаар «Мир» колхозой хүтэлбэрилэгшэд болон мэргэжэлтэд ямар ажал ябуулааб гэжэ мэдэхын тула холын зуһаланда һууһан малшадтай уулзаһан, ажал хүдэлмэреэрнь һонирхоһон байнабди.

Харабусанай һүнэй фермын зуһалан колхозой центрһээ таба модоной зайда Гэдээн гэжэ газарта оршодог юм. Фермые даагша К. Т. Убугунов һаалишадайнгаа байра байдалтай танилсуулха зуураа, манда игэжэ хэлэбэ:

— Эндэ нүүжэ ерэһээр хори гара хоножо байнабди. Һаалишадай байха гэр, үнеэдэй хорёо хото яһала заһаргдаа. Мүнөө жэлдэ һаалишаднай үнеэдээ машинаар һааха юм. Имэ түхеэрэлгэ яһала һайнаар, хараалһан болзортонь тодхожо шадаа. Манай фермэдэ 18 һаалишан, 4 үхэршэн ажаллана, коллективнай сүүдхын туршада 16—17 центнер һү һаана.

Холын зуһаланда ажаһуудаг малшадай гэр байра заһаха хэрэгтэ «Мир» колхозой хүтэлбэрилэгшэд болон мэргэжэлтэд һаналаа үшөө багаар табина ха гэжэ тобшолол хэмээр. Малшан бүхэн бишыхан модон гэртэ байдаг. Олонхи гэрнүүдэйнь сонхо һайнаар шэллэгдээгүй, ёһоор дулаалагдаагүй байна.

Тэндэхи малшадтай хөөрэлдэхэдөө, банида хаана ошожо ородог тухайнь һонирхоходомнай, тэдэнэр иимэрхүү ёгто харюу үгөө.

— Зунай үедэ халуун банида ороод яахамнайб. Эндэмнай гол дүтэхэнэ. Сүлөөтэй сагтаа тэндэ шунгана бэзэбди.

Зарим колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд малшадайнгаа ажал тухайнь һонирходог, харин яажа амардаг, автолавкын хэды дахин ерэһэн тухай һонирходоггүй. Малшадтаа халуун анхарал табижа шададаг ажахынуудай ажал, хэрэгыньшье урагшатай һайн, хүдэлмэришэдыньшье урма зоригтой байдаг гээшэ. Тиимэһээ тус ажахын хүтэлбэрилэгшэд энэ талаар зохисотой хэмжээ абаха бээз гэжэ найдагдана.

Харабусанай һаалишадай хараалһан даабаряа амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө нэгэн һаналтайгаар, бэе бэеэ ойлгосон ажалладагынь һайшаалтай. Энэ коллектив гүрэндэ һү худалдаха таба һарынгаа түсэб амжалтатайгаар дүүргэжэ, ажахы соогоо эрхимлэнэ. Коллектив гүрэндэ һү тушааха хахад жэлэйнгээ түсэб ойрын дүрбэ-табан хоногой туршада дүүргэхэеэ байна. Хэжэ байһан ажалдаа шударгы бэрхэ һаалишад эндэ яһала олон. Һаалишад Намжилма Гармаева, Валентина Колодина, Екатерина Мухолзоева, Марта Гармаева, Хорло Цыденова гэгшэд һү һааха хахад жэлэйнгээ түсэб арбан табан хоногоор урид дүүргээ. Мүнөө үедэ эдэ нүхэднай даажа байһан бүлэг үнеэдһээ сүүдхын туршада 170—200 килограмм һү һаажа, бултанда жэшээ харуулна.

Зунай үедэ ехэ һүнэй түлөө дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ хүн бүхэн оролсоод, абаһан уялгаа нэрэтэй солотойгоор дүүргэхын тула оролдоно.

Мал адуулагшад бэлшээриеэ һэлгэжэ байгаад, үнеэдээ үдэр, һүнигүй манана. Абаһан уялга, хараалһан түсэбөө амжалтатайгаар дүүргэхэ хэрэгтэ эндэхи малшад өөһэдынгөө ехэхэн хубитые оруулха бээз гэжэ найдамаар.

А. ЕЛИСЕЕВ.
Зэдын аймаг.

ХОЁР НҮХЭДЭЙ МҮРЫСӨӨН

Үхэр малда эдюулхэдэ шэмэтэ үндэһэтэй ургамал куузикугай үндэр баян ургаса хуряадаг Түнхэнэй аймагай түрүүшүүл— Сокто Гомбоев Семён Серебренников хоёр энэ жэлдэ хоорондоо мүрысэн ажаллаха гэжэ шиидээ.

«Восточные Саяны» колхозой хүршэ отделенинүүдэй эдэ хоёр механизаторнууд гансашье мүрысэнэ бэшэ, баһа бэе бэедээ туһалалсана, дүй дүршэлөө хубаалдана. Ушарынь юуб гэхэдэ, Сокто Бальжинович куузикугай үндэр баян ургаса абадаг гэжэ үнинэй суутай. Харин тэдэнэй хүршэ Семён Фадеевич түрүүшынгээ жэлдэ куузику ургуулжа байна.

Байгша ондо Сокто Гомбоев 30 гектарта куузику таряад, гектар бүриһөө 850 центнерһээ бага бэшэ ургаса абаха зорилготой. Нүхэр Серебренниковынь 15 гектар газарай га бүриһөө 820 центнер куузику ургуулхаб гэжэ үгэеэ үгэнхэй.

Мүнөө куузику ургуулагшад юу хэжэ байнаб? Сокто Бальжиновичынь таряалангай гектар бүридэ 600 грамм хүртэхөөр урэһэ таря. Түрүүн тэндэ гектарай 15 килограмм суперфосфат, 15 килограмм хлористо кали гэхэ мэтэ минеральна үтэгжүүлгэ оруулаа һэн. Урэһөө тарижа байхадаа, газараа уһалаа. Түрүү куузикушан нүхэртөө баһал туһалалсажа, урэһөө хайшан гээд тарихаб, газараа яажа үтэгжүүлхэб гэжэ заажа үгэдэг.

Куузикугайнь таряалан дээрэ мүнөө ургасань түлэг гаража, сэб сэхэ ногоон зурыудууд бии болоод байна. Ургасын гарамсаар, тэдэнэр нэгэ хоро ОШУ-50 түхэлэй машинаар зурууд хоорондонь элдүүрилжэ, буртаг үбһыень сэбэрлээ. Тээ һүүлдэнь куузикугай набша намаа дээгүүр эреэхэн сохо хорхойнуудай бии болохолоор дуст хоро сасажа эхилээ. Удаань КРК-4,2 культиватораар хоёр дахин зурууд хоорондонь элдүүрилбэ.

— Куузикугай ашэ нэбшын түлэг ургажа байхадал, һайнаар харууһалха хэрэгтэй. Илангаяа буртаг үбһэгүй сэбэр, газарайнь хүрьһэ зөөлэн байлгажа, шииг нойтыень һайнаар барижа шадаа һаа, үндэр ургаса абтаха байна,— гэжэ Сокто Бальжинович мүрысэдэг нүхэртөө ойлгуулна.

Һүүлэй үедэ хура бороо мүртэй ороогүй, газарайнь хүрьһэ хатаажа, куузикушадай һанаае ехэтэ зобооно. Юуб гэхэдэ, гансал Гомбоевойнь звенодо РЖ-1,8 түхэлэй түхеэрэлгэ бии. Тэрээниие хэрэглэжэ газараа уһалха гэхэдэнь, дүтэ нааша уһан үгы. Тиимэһээ газар уһалха үшөө 2 түхеэрэлгэ бэлдээгүйдэ аргагүй болонхой. Тусхай цистернэтэй автомашинаар уһа зөөхэ ушартай болоогдоно.

Игээд куузикугай ашын томо болоходо, һургуулиин һурагшад ерэжэ, ургасые шэнгэрүүлхэ, шоройень обоолходонь туһалха юм.

Нэгэ ажахын хоёр куузикушад хоорондоо мүрысэн, бэе бэелээ туһалалсажа, хэюулаа алли үндэр баян ургаса хүряаха, ниитын адууһа малые шэмэтэ тэжээлээр бардам хүрэхөөр хангаха гэжэ эрмэлзэнэд.

И. ФЕДОТОВ.
аймагай «Саяан» газетын хүдэлмэрилэгшэ.

Нүхэр Ю. В. Андроповто шагнал барюулба

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи гүрэнэй аюулгүйе сахиха комитедэй түрүүлэгшэ нүхэр Ю. В. Андроповто Ленинэй орден, «Хадуур ба алта» гэжэ алтан медалиие КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорный июниин 24-дэ Кремль соо барюулба. Коммунис партиин ба Совет гүрэнэй үмэнэ ехэ габьяатай байһанайнгаа түлөө, жара наһатай болоходоо нүхэр Ю. В. Андропов энэ дээдэ хайрада хүртэһэн юм.

Нүхэд Л. И. Брежнев, А. А. Гречко, В. В. Гришин, А. А. Громыко, А. П. Кириленко, А. Н. Косыгин, Ф. Д. Кулаков, А. Я. Пельше, М. А. Суслов, А. Н. Шелепин, М. С. Соломенцев, Д. Ф. Устинов, В. И. Долгих, И. В. Капитонов, К. Ф. Катушев шагнал барюулгын үедэ байлсаа.

Шагнал барюулхадаа, нүхэр Н. В. Подгорный үгэ хэлэһэн байна.

Нүхэр Ю. В. Андропов харюугай үгэ хэлээ.

Коммунис партиин ба Совет гүрэнэй хүтэлбэрилэгшэд Эхэ оронойнгоо дээдэ хайрада хүртэһэнтэйнь дашарамдуулан, нүхэр Ю. В. Андроповые хани халуунаар амаршалаа, Коммунис партиин, Советскэ Союзай, совет арадай аша туһада зорюулан хэдэг урэ ехэтэй ажал ябуулгадаа шэнэ ехэ амжалтануудые туйлахыень тэрээндэ хүсөө.

КПСС-эй делегациин Франци ошоһон тухай

ПАРИЖ. (ТАСС). КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, КПСС-эй ЦК-гай секретарь нүхэр Б. Н. Пономарев түрүүтэй КПСС-эй делегаци Франциин Коммунис партиин уряалаар июниин 19-һөө 24 хүрэтэр Францида айлшалаа. КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, Латвиин компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь нүхэр А. Э. Восс, КПСС-эй Центральна шалгалтын комиссиин гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай уласхоорондын таһагые даагшын орлогшо нүхэр В. В. Загладин, КПСС-эй Центральна шалгалтын комиссиин гэшүүн, КПСС-эй Ленинградска обкомой секретарь нүхэр З. М. Круглова гэгшэд делегациин составта оролсоһон байгаа.

Франциин Коммунис партиин Генеральна секретарь нүхэр Жорж Маршетэй делегаци уулзаа. Нүхэр Ж. Марше нүхэр Б. Н. Пономаревтой хөөрэлдөө. ФКП-гэй хүтэлбэридэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй зүгһөө хөөрэлдөөнэй үедэ аха дүүгэй амаршалга дамжуулагдаһан байна.

Делегаци Франциин Компартиин ЦК-да ФКП-гэй делегацитай уулзаа, хөөрэлдөөнүүдые хээ. ФКП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүд ба секретарьнууд Гастон Плиссонье ба Поль Лоран, ФКП-гэй ЦК-гай гэшүүд Жан Канапа болон Жак Дени, ФКП-гэй ЦК-гай харюусалгата хүдэлмэрилэгшэ Мишель Жуэ гэгшэдһээ делегаци бүридэһэн байгаа. Эдэ хөөрэлдөөнүүд КПСС-эй ба ФКП-гэй хоорондохи хани харилсаанай ба интернациональна нэгэдэлэй оршон байдалда үнгэрөө.

Президентын һунгалтын һаяхан болоходо, зүүнэй үзэл баримталдаг хүсэнүүдэй ехэ амжалта туйлаһан тухай ФКП-гэй делегаци совет нүхэдтэ мэдээсээ. Демократическа хубилалтын түлөө тэмсэхын тулада француз арадай холбоо байгуулгада али болохоор туһалхые француз коммунистнуудай хүсэн оролдодог байһые делегаци онсолон тэмдэглээ.

XXIV съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ талаар партиин хэдэг шууд сэхэ хүдэлмэри тухай КПСС-эй делегаци мэдээсэлэн байна.

Советскэ Союзай болон Франциин хоорондохи хани барисаа, харилсаа холбоо хүгжөөхэ ажал ябуулгаяа үргэлжэлүүлхэээр хоёр партиин шиидэнги байһые делегацинууд лаблаа.

(ТАСС).

ТАБАН ЖЭЛЭЙ ТҮРҮҮШҮҮЛ

ЭХИ ГОРХОНОЙ БААТАР

Алексей Павлович Кудряшов тракторайнгаа картер нээжэ, хуушарһан тоһыень гаргаба. Хөө хара үнгэтэй тоһон түмэр амһарта руу гоожоно.

— Үбэлэйнгөө тоһо гаргажа, зунайхидаа орохомнай. Тоһоёо саг соонь һэлгээгүй һааш, трактор хүсэгүй болошодог, — гэжэ Алексей Павлович хөөрэхэ зуураа тракторайнгаа детальнуудые ехэл анхаралтайгаар шалгана. Хүдэр томо бэетэй, хорёод гаран наһанай хүбүүн кабинын шэлнүүдые шорой тооһонһоонь сэбэрлэжэ байна.

— Ваня, энэ ажалаа дүүргээд, тракторайнгаа гэнжэнүүдыень һайса шалгаарайл даа. Юрэдөө, ажалай үедэ зогсожо байгаагүй һаа, ехэл һайн байгаа, — гэжэ залуу нүхэртөө Кудряшов хандана.

Энэ үдэр һалхитай, ехэл хүйтэн байшаба. Модод найгалзан, хүүенэ. Иимэ хара һалхин соо ойдо модо бэлэдхэхэнь хорюултай юм. Теэд һалхинай намдахые хүлеэжэ, миин һууха аалши! Алексей Кудряшов тиимэ хүн бэшэ. Зогсохо баатай болоһон тула тракторто техническэ харууһа хэжэ үрдихэ хэрэгтэй бшуу.

Алексей Павлович Кудряшовой нэрэ солые мэдэхэгүй хүн манай республика дотор хомор ёһотой. Тэрэ алдарта ажал хэрэгүүдээрээ үниинһөө хойшо суурхажа байдаг. Жэл сагай ошохо тума амжалтаяа улам арьбадхана.

— Олохон жэлэй туршада түрүү зэргэдэ ябахань тиимэ бэлэн бэшэ юм. Теэд нүхэр Кудряшов ямаршье бэрхэшээлнүүдые дабан, даабаряа дүүргэһэн лэ байдаг. Юрэдөө, Кудряшов хүнэй хойно оробо, түсэбөө дүүргэбэгүй гэһэн һураг суу дуулаһанаа һананагүйб — гэжэ Хандагатайн леспромхозой профсоюзай организациин түрүүлэгшэ Дагба Ринчинович Жалсараевай хэлэһэн үгэнүүд ухаандам дахин дахин һэргэнэ. Дунда зэргын шүрбэһэлиг нариихан бэетэй энэ хүниие харахадаа, ойдо гушаад жэл хүдэлжэ, ехэхэн ажал хүдэлмэри хэһэн, ёһотойл баатар хүн гэжэ этигэхын аргагүй.

Алексей Павлович үгэ зугаагаар үсөөншэг, түбшэн даруу зантай хүн. Ажал хүдэлмэри тухайгаа тобшохоноор хөөрэнэ. Гол түлэб хамта хүдэлдэг хүдэлмэришэдөө ехэл магтаха юм. Тракторай кабинын шэлнүүдые сэбэрлэжэ байһан залуухан хүбүүн тээшэ заажа:

— Иван Самолётов минии бригадада зургаадахи жэлээ хүдэлжэ байна. Түрүүшээр чокеровщигоор хүдэлдэг һэн. Мүнөө трактористын мэргэжэл шудаланхай. Хоюулан ээлжээлэн трактортаа һуунабди. Ваня модо таллуулан шэрэхэдээ намһаа үлэжэшье болохоор юм, — гэжэ залуу хүдэлмэришэнөө магтана.

Газааһаа сэнхир үнгэтэй вагон соонь оробобди. Эндэ ариг сэбэр, дулаахан. Багаһахонуудаар наранай гэрэл адхарна. Үдэрэй тэн болобо. Гэбэшье һалхин шуухирһаар.

— Ой соо модо бэлэдхэхэ ажалда иимэрхүү ушарнууд нэгэтэ бэшэ дайралдадаг. Зундаа тэнгэри үһээржэ, тойбо татаха. Үбэлын саһан ехээр унажа, нилээд һаад үзүүлдэг. Хабартаа харалган һалхин үлеэжэ, амар заяа үзүүлхэгүй. Зүгөөр тэнгэридэ «гомдоод», шалтаг бэряад, гараа һэгсэрээд һууха бэшэш. Ямаршье сагта ажалаа гээгдэлдэ оруулха һэшхэл манда байхагүй, — гэжэ суута хүдэлмэришэн түбшэн дарууханаар хөөрэнэ.

Наранай элшэ туяада шаруулжа, һалхи шуурганда доло үлеэлгэжэ, хүрин хара болоһон хасарыень нариихан уршалаанууд һиилэжэ, үнгэрэн ошоһон жэлнүүдэй мүр сараа үлөөнхэй. Алексей Павлович байд гээд лэ хасараа эльбээд абана. Үнгэрэн ошоһон жэлнүүдээ дурсан домоглон, ажабайдалайнгаа намтарые уудална.

Алешын оройдоол арбан нэгэ наһа хүрэжэ ябахада немец фашистнар харата муухайгаар добтолон орожо. Эсэгэ ороноо хамгаалгын агуу ехэ дайн эхилээ һэн. Бүһэтэйшүүл фронт мордожо, үбгэд, эхэнэрнүүд, үхибүүд үлөө һэн. Алеша арбан гурбан наһатайһаа ойдо хүдэлжэ эхилээ һэн. Түрүүшээр модоной мүшэр суглуулха. Гар хюрөөгөөр модо отололсоодшье туршаха. Бишыхан хүбүүнэй хүнһөө муугаар хүдэлхэгүй гэжэ оролдохыень харахадаа аха нүхэдынь ехэл баясадаг бэлэй.

— Алешамнай миин һууха дурагүй ехэл шумууһан ажалша хүбүүн даа. Хүлэг — унаганһаа, хүн — багаһаа гэдэг. Энэ хэбээрээ хүдэлжэ ябаа һаа, томо болоходоо холол ошохо байха, — гэжэ байгаад дундаа хөөрэлдэдэг һэн. Он жэлнүүдэй ошохошье гээшэнь түргэн даа. Алексей ойдо хүдэлжэ, яһала хүдэржөө. Тэрэнэй арбан юһэ наһаяа хүсэхэдэнь сэрэгэй албанда татаа һэн. Гурбан жэл үнгэрһэн хойно нютагаа бусажа, түрэл леспромхоздоо хүдэлхөөр ороо һэн. Үнөөхил һүхэ, гар хюрөө, морин. Алексей халаан бүриингөө нормо холо үлүүлэн дүүргэдэг һэн. Ойдо түрүүшын тракторнуудай бии болоходо тэрэ трактористын мэргэжэл шудалһан юм. Гар хюрөөе бүтээсэ ехэтэй «Дружба» хюрөө һэлгэбэ. Модо бэлэдхэхэ хүдэлмэридэ одоол ёһотой революци болобо бшуу.

Ажалаа шэнээр эмхидхэхэ хэрэгтэй. Тэрэгүйгөөр энэ бүхы оньһон техникые бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглажа шадахагүй байгдана бшуу. Табан хүнһөө бүридэһэн бага комплексно бригаданууд эмхидхэгдэжэ эхилбэ.

Залуу тракторист Алексей Кудряшовто тиимэ бригада даалгагдаба. Түрүүшээр һарадаа 900—1000 кубометр модо бэлэдхэгшэ һэн. Алексейдэ энэнь бага шэнгеэр һанагдаха. Хүдэлмэриин саг дэмы гээхэ, ажалай журам эбдэхэ ушар али дайралдаха. Модо отологшод дуран соогоол тамхилха. «Ажалаа зүбөөр эмхидхэбэл, һарадаа 2000 кубометр модо бэлэдхэхэ арга боломжо бии», гэжэ Алексей Кудряшов шэбшэн, бодомжолон ябадаг һэн. Тиигээд лэ һара бүри 2000 кубометр модо бэлэдхэхэ гэһэн үүсхэл гаргаад, эдэбхи ехэтэйгээр хүдэлжэ ороһон юм. «Забайкаллес» комбинадай олохон бригаданууд энэ үүсхэлыень дэмжээ бэлэй.

Уданшьегүй Алексей Кудряшовой бригадын коллектив һарадаа 2000 кубометрһээ үлүү модо бэлэдхэдэг болоо һэн. Тэрэнэй жэшээгээр хүдэлһэн бусад олон бригаданууд һайн үрэ дүн туйладаг болобо. А. П. Кудряшовой дүй дүршэлые бүгэдын дунда үргэнөөр тарааха зорилготойгоор «Забайкаллес» комбинадай хүтэлбэрилэгшэд Хандагатайн леспромхозой дэргэдэ түрүү дүй дүршэлэй һургуули эмхидхэһэн юм. Энэ һургуулида леспромхозуудай эрхим хүдэлмэрилэгшэд эльгээгдээ һэн.

Эршэтэ ажалай охин соогуур үдэр хоногууд ходорон ошожол байха. Кудряшовой бригадынхид һара бүридөө 2000 кубометр модо бэлэдхэдэг заншалтай болошобо. Теэд модо бэлэдхэхэ даабаряа үлүүлэн дүүргэдэгээрээ һанаагаа заһабагүй. Модо отолхыень отолно. Теэд тэдэнэй ондоо тээшээ ошоходо юун үлэнэ гээшэб! Хахалагдаһан газар. Гэмтэһэн, шархатаһан залуу модод. Саашадаа иигэжэ модо бэлэдхэжэ болохоор аал?

Модоёо нэгэ зүг руу зэргэлүүлэн унагааха хэрэгтэй. Тиибэл сагдууһан гэмтэхэгүй. Модо таллуулан шэрэхэдэ һураггүй амаршье, түргэншье байха бшуу. Тэрэ отологдоһон модые нарин зурууд болгон унагааха арга эгээл түрүүлэн хэрэглээд туршаба. Бэшэ бригадануудай коллективүүд А. П. Кудряшовой һэдэлгые балайшье дэмжэбэгүй.

— Яажа ехээр модо бэлэдхэхэ тухайгаа Алексей зүүдэлжэ хонодог хаш даа, — гэжэ зарим нэгэн хоротойхоноор хэлээд абаха. Зүгөөр Кудряшовой бригадынхид нарин зуруунд хэрэглэн, бүри ехээр модо бэлэдхэдэг болобо. Залуу модо гамнаһанайнгаа түлөө урмашуулагдаба.

Шэнэ онол арга хэрэглэн, эдэбхи үүсхэлтэйгээр хүдэлжэ байһан А. П. Кудряшовой алдар соло холо ойгуур суурхажа эхилһэн юм. Тэдэнэй дүй дүршэлые халан абаха хүсэлэнтэйгөөр ондоо леспромхозуудһаа хүдэлмэришэд айлшаар ерэхэ. Алексей Павлович онол арга тухайгаа хөөрэхэдөө:

— Шадаха зэргээрээ хүдэлнэлди даа, — гэжэ энеэбхилэн байхал даа. Тэрэ олон жэлэй туршада шэн габьяатайгаар хүдэлжэ байһанайнгаа түлөө Социалис Ажалай Геройн үндэр нэрэ солодо хүртэһэн, СССР-эй Верховно Соведэй наймадахи зарлалай депутадаар һунгагдаһан юм.

Ажалдаашье, гэр бүлэ соогоошье, ниитыншье газарта тэрэ ёһотойл совет хүнэй жэшээ харуулжа ябадаг. Үлүү юумэ дуугаржа, һайрхажа ябахыень хаанашье харахагүйт.

Юһэдэхи табан жэлэй даабари дүрбэн жэл соо дүүргэхэ гэһэн үүсхэл гаргаһан юм. Энээниень бусад хүдэлмэришэд нэгэн дуугаар дэмжэжэ, дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялгануудые абаа бэлэй. Алексей Павлович Кудряшов ёһо тэдысэ иимэ үүсхэл гаргаа бэшэ ааб даа. Тэрэ бии байгаа арга боломжонуудаа тоолоод үзөө. Хамта хүдэлдэг нүхэдтэеэ һайса хөөрэлдөө. Тиигэһэн хойноол иимэ шиидхэбэри абаад, олон мянган хүдэлмэришэдые оролдосо ехэтэйгээр хүдэлхыень уряалаа бшуу. Тэрэнэй бригадын гэшүүд Михаил Павлов, Иван Самолетов, Александр Вишняков, Ева Душко гэгшэд ажалай саг ашаг үрэ ехэтэйгээр, зүбөөр хэрэглэхэ гэжэ оролдодог. Эдэнэр халаан бүриин даабари үлүүлэн дүүргээгүй һаа, ойһоо бусахагүйбди гэһэн зорилго урдаа табяад хүдэлдэг. Булта нэгэ хүн шэнгеэр хүдэлдэг дээрэһээ эдэнэр үндэр бүтээсэ туйлана. Юһэдэхи табан жэл соо 92 мянган кубометр модо бэлэдхэхэ даабаряа байгша оной апрель һарада амжалтатайгаар дүүргээд, табан жэлэй дүүрэтэр үшөө 47 мянган кубометр модо бэлэдхэхээр уялга абабад.

Энэ түрүү бригадын коллектив байгша оной эхинһээ 1,5 халаан соо хүдэлжэ эхилһэн юм. Апрель һара соо 3600 кубометр модо бэлэдхэжэ, үндэр бүтээсэ туйлаба. Тиигэхэдэ Василий Тарасович Зубакинай бригадынхид 2700 кубометр модо бэлэдхэжэ, муу бэшэ амжалта туйлаа. Алексей Павловичай бригадынхид халаан соогоо 150—160 кубометр модо бэлэдхэжэ, Эхи-Горхоной пунктын хүдэлмэришэдэй хүдэлдэг участогта ехэ модо бэлэдхэхээр арга боломжын бии байһаниие гэршэлнэ.

— Бидэнэр жээрэб татажа, участогуудые абадагбди. Заримдаа һайн участок тудалдаха. Заримдаа хадын шэлэшье дайралдаха. Ямаршье участогай дайралдахада нэгэл хэбээрээ хүдэлдэгбди. Нормоёо үлүүлһэн лэ байдагбди, — гэжэ Алексей Павлович Кудряшов хэлэнэ.

Нээрээшье, энэ бригадын коллектив даабаряа дүүргэнгүй ойһоо бусадаггүй.

— Би Алексей Павловичтай зургаадахи жэлээ хүдэлнэб. Тэрэнэй хүндэ хашхаржа, хараал шэрээл табижа байхыень дуулаагүйб. Ажалай эхилхын урдахана хэн юу хэхэб гэжэ түбшэн даруухан ойлгуулдаг. Тиимэһээл бидэ оролдонобди, — гэжэ хоёрдохи тракторист Самолетов хөөрэнэ.

— Хүдэлмэриин минута бүхэниие хэрэглэжэ шаданабди. Алексей Павловичай ажалай үедэ тамхи носоожо һаатахыень харадаггүйб. Булта хүдэлмэришэднай тэрэнэй жэшээгээр хүдэлдэг. Бидэ һаадгүйгөөр хүдэлжэ ехэ модо бэлэдхэнэбди. Һара бүри мүнгэн шангаар урмашуулагданабди, — гэжэ гэшүүһэшэн Е. Душко мэдүүлнэ.

— Алексей Павлович Кудряшовтой хорёод жэл хүдэлнэб. Юрын лэ абари зантай, сэхэ сагаан һанаатай. Хүнүүдээр багтажа ядадаггүй. Ажалайнь бүхы амжалтанууд эндэһээл эхитэй, — гэжэ участогай мастер Ажалай Улаан Тугай ордента Самбу Баталаевич Жапов хүдэлмэришэ нүхэр тухайгаа дулаахан үгэнүүдые хэлэн байгаа һэн.

Хандагатайн леспромхозой Эхи-Горхоной пунктын суута хүдэлмэришэн, Социалис Ажалай Герой Алексей Павлович Кудряшов олоной дунда хүндэтэй болоһон. Саашадаа бүри габшагайгаар хүдэлжэ, холо ойгуур суурхахал байха. Тэрэ залуу ябахаһаа эхилээд, ажабайдалаа алдарта хэрэгүүдээр шэмэглээ. Тэрэнэй ерээдүйнь ехэл һайхан. Хүсэл зорилгонь үшөөл ехэ. Эхи-Горхоной баатар Алексей Павлович Кудряшов үшөөл олон баатаршалганууды харуулха байха. Би энээндэнь бата этигэнэб.

К. ЖАМЬЯНОВ.

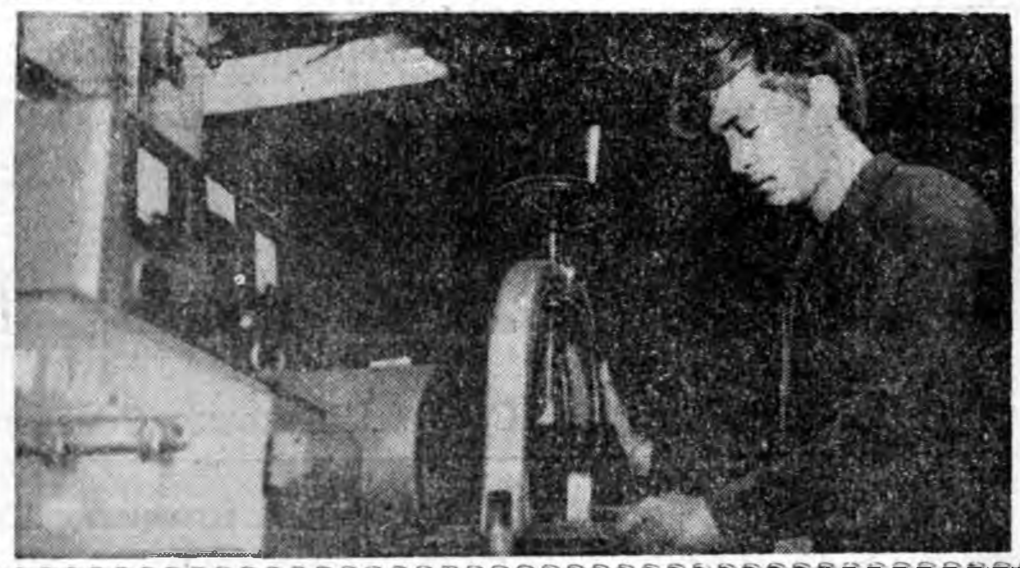

УЛААН-ҮДЫН электро-заһабарилгын заводой коллектив һүүлэй жэлнүүдтэ ажалай ехэ амжалтануудые туйлаһан байна. Ушарынь юуб гэбэл, һая болотор ашаг олзогүй байһан энэ предприяти мүнөө һара бүриингөө түсэбые үлүүлэн дүүргэдэг болонхой.

Габшагай ажалай жолоо бахим шангаар бариһан хүнүүд эндэ олон. Жэшээлхэдэ, залуу слесарь, коммунис ажалай ударник Анатолий Ровинский халаанайнгаа даабариие хододоо үлүүлэн дүүргэдэг. Заводой залуу хүдэлмэришэд «Түсэбтэ табан жэлдэ — залуушуулай габшагай ажал, мэргэжэл шадибири, бэдэрэлгэ!» гэһэн уряа доро ажаллана. Анатолий предприятиин комсомолой комитедэй секретариин орлогшо юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: слесарь Анатолий Ровинский.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ЛЕНИНСКЭ УРЯАГАЙ КОММУНИСТНУУД

50 ЖЭЛЭЙ СААНА...

Энээнэй урда дээрэ хэлэгдэһэн ниитэ гаршаг доро ленинскэ уряагаар 1924—1925 онуудай үедэ Коммунис партиин зэргэдэ жагсаһан хүнүүд тухай хөөрэжэ эхилээ һэмди. Тиихэдэ партиин ветеранууд А. Ф. Дудкин, К. А. Иванова гэгшэд тухай материал манай газетэдэ толилогдоо һэн.

Мүнөөдэр ленинскэ уряагай хэдэн коммунистнуудай ажабайдал, хуби заяан тухай хөөрэжэ үгэхэмнай.

АЖАЛААР ОЛДОҺОН АЛДАР СОЛО

БАБУШКИН хотын городской Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ Василий Лукич Щаповтай эндэхи үйлсэнүүдээр ябанабди. Ленская үйлсэ. 19-дэхи гэр. Эндэ ленинскэ уряагай коммунист Дмитрий Павлович Масалов ажаһуудаг.

Дмитрий Павлович томо бэетэй, хүнгэн янзын хүн. Тэрэ манай гарнуудые шангаар адхан мэндэшэлээд, гэртээ уриба.

Дмитрий Павлович 80 наһатай болоо. Тэрэ хаанай сэрэгтэ алба хэһэн, дэлхэйн нэгэдэхи дайнай үедэ турецкэ фронт дээрэ дайлалдаһан байна. Персидэ байхадань Октябриин социалис революци болоо. Теэд 1918 ондол госпитальдо хэбтэһэнээ түрэл Загарайгаа, Горхон станцидаа бусажа ерээ һэн. Тэрэнэй ажалай намтар эндэ эхилһэн байха юм.

— Тэрэ үедэ арбан хоёр хүнһөө бүридэһэн партиина ячейкэ манай Горхондо бии байгаа. В. И. Ленинэй наһа барахада соносхогдоһон ленинскэ уряагаар эндэ партида абтаһан хүнби, — гээд, Дмитрий Павлович бидэндэ хөөрэнэ. — Үшөө окоп соо һуухадаа, «Солдатская правда» газетэ уншажа, Ленинэй нэрые түрүүшынхиеэ дуулаа бэлэйб.

Һүүлдэнь Дмитрий Павлович машинистын туһалагшаар, машинистээр хүдэлөө. 1932 ондо Масаловтан Мысовая станци зөөжэ ерээ һэн.

Дмитрий Масалов церковно-приходской һургуули дүүргэһэн эрдэмтэйшье һаа, ном ехээр уншадаг һэн. Тиимэһээ Ленинэй зохёолнуудтай, марксизм-ленинизмын теоритой өөрынгөө оролдосоор танилсаһан хүн.

1938 ондо Буряад-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй нэгэдэхи зарлалай депутадаар Дмитрий Павлович Масалов һунгагдаа бэлэй. Тэрэ гэһэнһээ хойшо үшөө хорёод жэлэй туршада депутадаар һунгагдадаг байһан юм.

Ажалдаа шэн габьяа харуулһанайнгаа түлөө 1939 ондо Ленинэй орденоор шагнагдаа.

— Тэрэ үедэ орденуудые Кремль соо зүүлгэдэг байгаа. Тиимэһээ би Москва ошоо бэлэйб. Ухаандаа бодоходоо энэ үндэр шагналда хүртэмөөр ехэ юумэ хээгүй шэнгеэр өөрыгөө һанагшад һэм. Коммунист хүнэй хэхэ ёһотой юумэ хээд лэ ябадаг байгаа бшууб.

Дайн соогуур коммунист Масалов Мысовая станциин депогой начальнигаар хүдэлөө. Фронт ошохые хэды оролдоошье һаань, тэрэниие табяагүй. Эндэ, ара талада тэрэнэй баян дүй дүршэл, дадал шадабари баһал хэрэгтэй байгаа ха юм.

50 жэл соо КПСС-эй гэшүүн ябаһан, ленинскэ уряагай коммунист Дмитрий Масалов олондо үльгэр жэшээ харуулжа хододоо ябаа. Үбсүүндэнь яларһан Ленинэй хоёр орден энэ шэн габьяата ажалайнь бодото гэршэ болоно гээшэл.

БАГША—КОММУНИСТ

ЗАГАРАЙН аймагай Горхон станциин магазин соо ленинскэ уряагай коммунист Мария Николаевна Самсоноватай уулзабабди. Аша хүбүүн Саяаниинь чааданхай абхуулха һанаатай хүгшэн эхэдээ хандана. Бишыхан Саяан хүгшэн эжынгээ гайхамшагта хуби заяан тухай мүнөө юу мэдэхэб даа. Теэд он жэлнүүдэй ошоходо энээн тушаа мэдэхэ болоод, хүгшөөдэйнгөө нэрэ хүндые дээрэ үргэн ябахые оролдон омогорхожо ябахал...

Мария Николаевна 20-ёод оной комсомолка. Эрхүүгэй областиин Алайрай аймагай Ныгда тосхондо комсомолой түрүүшын ячейкэ эмхидхэлсээ. Сагаантаниие намнан, урагшаа дабшаһан Улаан сэрэгэй 5-дахи армида туһалаа. Развожаевай, Донскойн сагаан бандануудые уй бута сохилсоо.

1922 ондо Дээдэ-Үдэ ерэжэ, партиин эндэхи укомой эхэнэрнүүдэй дунда хүдэлмэри ябуулха таһагай инструктор-эмхидхэлшээр хүдэлжэ эхилээ һэн.

Федосья Осодоева, Вера Тарантаева, Клиянкина гэгшэдтэй суг эхэнэрнүүдэй түрүүшын конференцинүүдые эмхидхэлсээ. Загарайн аймагай Асагат тосхондо үнгэрһэн эхэнэрнүүдэй суглаа Мария Николаевна мартадаггүй. Ехэ эдэбхитэйгээр үнгэрһэн энэ суглаан дээрэ, туйба зүүхэеэ болихо гэжэ нэгэн дуугаар шиидхэгдээ һэн.

Һүүлдэнь нүхэр Самсонова Буряадай АССР-эй Совнаркомой аппарадта ажаллаа. 30-аад онуудай һүүл багаар нүхэртэеэ хамта Монгол эльгээгдэжэ, оршуулагшаар хүдэлөө. Тэндэ түрүүшын пионерлагерьнуудые эмхидхэлсэһэн байна.

— Монголдо үхибүүдтэй хүдэлхэдөө багша болохо гэһэн һанал досоом түрөө һэн. Тиигэһээр лэ тэндэһээ бусаһанайнгаа һүүлдэ Агын аймагта багшаар хүдэлжэ байхадаа, багшанарай институтда эльгээгдээ бэлэйб. Иигэжэ дээдэ һургуулитай болоо һэм. Революциин болоогүй һаа, юрын буряад эхэнэр энээн тушаа һанахашье эрхэгүй байгаа. Теэд Совет засаг эрдэм шудалха арга боломжо намда үгөө ха юм. Тиимэһээ хүсэ шадалаа гамнангүй ажалладаг байгаа гээшэбди, — гээд, Мария Николаевна аша хүбүүнэйнгээ толгойень эльбэнэ. Бишыхан Саяан хүгшэн эжынгээ хатуу тэмсэлэй жэлнүүдые дабан барилсаһан жаргалта ажабайдалые саашань баһал үргэлжэлүүлхэ ха юм.

СЭХЭ СЭБЭР ЗАМ

ГЭР СОО хон жэн. Трофим Павлович зузаан тетрадь гаргаад, урдань бэшэһэн юумэнүүдээ уншан, бодолдо абтана...

Тэрэнэй наһанай зам сэхэ сэбэр, арад зондо, партида баран үгтөө. Грозный хото шадархи нефть абадаг газарта залуу наһаниинь үнгэрөө. Зүгөөр түрэл нютагынь нарата Украина.

Ленинскэ уряалаар партида абалгын болоходонь тэрэ участогайнгаа комсомолой ячейкын секретарь байһан юм. Габшагайгаар ажаллажа, ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, нүхэд соогоо хүндэтэй болоһон залуу хүбүүе нэгэн дуугаар партида абаа һэн.

1926 ондо Ленинградта рабфак дүүргээд, машина бүтээлгын заводто хүдэлжэ байхадаа, партийна организациин секретаряар һунгагдаа һэн. Удаань ВКП(б)-гэй Василеостровско райкомой инструктораар хүдэлөө.

— 1930 оной апрелиин 20-до бидэниие (оройдоо 300 хүн һэн) Смольныш түүхэтэ зал соо суглуулба. Сергей Миронович Киров тиихэдэ үгэ хэлээ һэн. «Хэрбээ һөөргөө Ленинградаа бусахаб гэжэ һанажа ябаа хадатнай хэрэгтнай урагшагүй байха. Гүрэн түрэдөө туһатай, хэрэгтэй юумэ хэжэ шадахагүйт. Бүхы наһан соогоо партиин эльгээһэн газарта хүдэлхэ байһанаа ойлгогты» — гэһыень би мартагшагүйб, — гээд, Трофим Павлович ойр зуура соо хүдэлэнгүй һууба. — Тиигээд лэ би Эрхүүдэ, Улаан-Үдэдэ түмэр замда хүдэлөөб. КПСС-эй Буряадай обкомой шиидхэбэреэр партиин Улаан-Үдын горкомдо ажалладаг болоо һэм. Һүүлдэнь КПСС-эй Железнодорожно Баунтын райкомуудай нэгэдэхи секретаряар хүдэлөөб.

Мүнөө Трофим Павлович Дычко пенсидэ гаранхай. Тиигэбшье үзэһэн, хараһанаа залуу үетэндэ хөөрэжэ үгэхэ хүсэлтэйгөөр ном бэшэжэ байнхай.

* * *

50 жэл... Ленинскэ уряагай коммунистнуудай жагсаалһаа гарангүй манай һайхан ерээдүй — коммунизмые барилсана.

А. АЛЕКСЕЕВ.

СОЮЗНА РЕСПУБЛИКАНУУДҺАА МЭДЭЭСЭНЭ:

ТАДЖИКИСТАН:

КАЙРАККУМАЙ МИЛЛИАРДНУУД

КАЙРАККУМ. Эндэхи «Дружба народов» гэжэ ГЭС ашаглалгада ороһонһоо хойшо юһэн миллиард киловатт-час электрын элшэ хүсэ үгөө.

Станциин зургаан агрегат Сырдарьягай дунда урасхалда, Ленинабад хото шадар, арбан долоон жэлэй саада тээ хүдэлжэ эхилһэн юм. Арадай ажахые электрижүүлгэдэ, Узбегэй, Таджигай, Киргизэй республикануудта шэнэ, боро газар ашаглалгада энэ тон ехэ удха шанартай.

ГЭС-эй дүрбэ миллиардһаа дээшэ кубометр уһа багтаадаг сөөрэм хооһон талада 300 мянган гектар талмайтай орон доторoo хлопок ургуулдаг ехэ район байгуулха арга олгоһон байна. Газар уһалха хүсэтэ оньһон түхеэрэлгэ эндэ хүдэлдэг.

УКРАИНА:

ШЭНЭ «СЕЛЬМАШ» БИИ БОЛОХО

НОВОГРАД - ВОЛЫНСКИЙ (Житомирско область.) Новоград-Волынскидахи хүдөө ажахын машинануудые бүтээн гаргадаг заводто жэлэй турша соо 75 мянган машина болон агрегат гаргаха технологическа бүлэг барилга бодхоогдожо эхилбэ. Барилгын талмай дээрэ газар ажал эхилэнхэй. Механическа цех, булад шудхалгын ехэ бүхэли барилга эндэ бодхоогдоо.

Шэнэ үйлэдбэридэ автомат ба оньһон арга хэрэглэгдэхэ юм. Тэрэнэй ашаглалгада ороходо, Новоград-Волынскиин завод хүдөө ажахыда гурба дахин олоор машинануудые эльгээдэг болохоһоо гадна, фермэнүүдые үргэлжэдэнь оньһожоруулха, колхоз хоорондын заводууд болон холимог тэжээл бэлэдхэдэг цехүүдтэ хүдэлгэгдэхэ машина, түхеэрэлгэнүүдые бүтээдэг болохо юм.

РСФСР:

ГАЗАР ДОРОХИ МУЗЕЙ

ВЛАДИВОСТОК. Энэ хотоһоо холо бэшэхэнэ оршодог Партизануудай талын газар доро заповедник түхеэрэгдэжэ байнхай. Хоёр мянга табан зуун гектар энэ сахигдадаг газарта эрдэм наукада тон шухала арбан табан агы нүхэн олдоһон байна. Эртэ урда сагта ехэ шүрэ байсын байһан сагаан шулуута хадада эдэ агы нүхэн оршоно. Географическа бүлгэмэй, Карл Либкнехтын болон Пржевальскиин нэрэмжэтэ гурбан агы нүхэндэ газар дорохи уһа шэнжэлдэг экспедицинүүд энэ зундаа хүдэлжэ эхилхэ байна.

Музейн экспозицинуудые бэлдэхэ зорилготойгоор СССР-эй Географиин бүлгэмэй Примориин филиалай экспедици Партизануудай талада ошоһон байна. Геологууд, электригүүд, геодезистнүүд экспедициин бүридэлдэ ороно. Тэдэнэр музейн залнуудые бэлдэхэ, зайн галай гэрэл оруулха, һэрюусүүлгын түхеэрэлгэнүүдые тодхохо. Экспедицидэ хабаадагшад залһаа залда ороходоо, аквалангнуудые нэгэнтэ бэшэ үмдэхэ байна.

ТУРКМЕНИ:

ГЕОЛОГУУДАЙ ШЭНЭ ОЛЗО

НЕБИТ-ДАГ. Туркменистанай баруун зүгтэ йод-бромой холисотой уһанай ехэ уурхай олдобо. Энэ үнэтэ түүхэй эдэй нөөсэнүүдые хэрэглэжэ, республикада үйлэдбэрилэгдэдэгһөө таба дахин ехэ йод, бром абтадаг болохо гэжэ даб дээрэхи тоололго харуулба. Шэнэ уурхайн үндэһэ һуури дээрэ химиин ехэ предириятинүүд баригдахаар хараалагдана.

МОЛДАВИ:

ХҮДӨӨ АЖАХЫ БА ЭРХЭ

КИШИНЁВ. Молдавиин ССР-эй колхозуудай соведтэ хүдөө ажахын эрхын эрдэмэй ниитын институт эмхидхэгдэбэ. Хүдөө ажахын үйлэдбэриие тусхай шэглэлтэй болгожо, саашадань хүгжөөлгэтэй, колхоз хоорондын нэгэдэлнүүдые эмхидхэлгэтэй, гүрэнэй болон колхозно-кооперативна зөөриин илгаагүй болижо байһантай дашарамдуулан, эрхын асуудалнуудые шэнжэлэн үзэхэ программа хараалагдана.

Институт эрхын эрдэм ухаа үргэн ниитэдэ ойлгуулха зорилготой. Республикын бүхы районуудай полевой стан, фермэ, клубуудта жэлэй турша соо конференци, семинар, хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэхые түс институт түсэблэнхэй.

(ТАСС-ай корр.).

ТЭЭГДЫН ҺОНИН

ГАБЬЯАТА МАЛШАН

Хүрбын совхозой эбэртэ бодо мал шахан таргалуулдаг гүүртэдэ Дугар Лундуковой хүдэлжэ эхилһээр арбаад жэл болошобо. Энэ нүхэр ниитын адууһа мал харууһалха хүдэлмэридэ оролдосотойгоор ажаллажа, һайн дүй дүршэлтэй болонхой. Тиигэжэ нүхэр Лундуков Буряадай АССР-эй габьяата малшан гэһэн хүндэтэ нэрэ солодо хүртэһэн юм.

Мүнөө нүхэр Лундуков Аалан гэжэ нютагта 120 хашараг Ц-Д. Бальжировтай харууһалжа байна. Зунай элдин саг ерэжэ, адууһа мал бэлшээн таргалуулхада таатай зохид саг болоо. Тиимэһээ дүршэлөөр баян эдэ малшад хашарагуудаа һайн бэлшээритэй газарта адуулжа, шадаал һаа, һайнаар таргалуулхые оролдожо ябанад.

Дугар Лундуковой харууһалдаг малые гүрэндэ тушаахада, хүсэ шадалаар хододоо һайн, ехэ шэгнүүртэй байдаг юм. Табан жэлэй тодорхойлхы жэлдэ энэ гүүртын малшад хашарагуудай толгой бүриин шэгнүүрые сүүдхэдээ 1000 граммһаа бага бэшээр нэмээхэ зорилго табинхай. Абаһан энэ уялгаяа бэелүүлхын тула бүхы хүсэ шадалаа, мэргэжэл шадабаряа элсүүлэн хүдэлнэ. Тэдэнэй зориһондоо хүрэхэ байһандань этигэн найдамаар.

ЛУГОВОДОЙ ОРОЛДОСО

Хүнгэн сарюун Даша Бальжиров үбгэжөөлые Тээгдэ нютагта таниха гүй хүн хомор юм. Энэ нүхэр үндэр наһатай болижо, пенсидэ гарабашье, ажалгүй байжа шадаагүй. Тиигээд түрэл совхоздоо луговодоор хүдэлдэг болоо һэн.

Нүхэр Бальжиров даажа абаһан участогаа һайнаар үтэгжүүлжэ, саг соонь хэды дахин уһалдаг заншалтай. Тиигээд үбһэ хуряалгын хүдэлмэридэ хаба шадалаараа хамһалсадаг байха юм.

Байгша ондошье ногооной һайн ургаса хуряаха зорилго урдаа табяад, шударгы һайнаар хүдэлжэ байна. Сабшалан дээрэ наг шэбхэ зөөжэ, яһала һайнаар үтэгжүүлээ. Мүнөө участогайнгаа газарые уһалжа байнхай. Оролдосо ехэтэйгээр ажалладаг үбгэжөөл Даша Бальжировай участок дээрэһээ баян ургаса абтахал байха гэжэ нютагайхидынь этигэнэ.

Ц-Х. ГОМБОДОРЖИЕВА, хүдөө бэшэгшэ.

Хоринн аймагай Хүрбын совхоз.

БАМ-ай БАРИЛГАШАДАЙ ТҮСЭБҮҮД

ҺҮҮЛЭЙ ҮЕДЭ хоёр долоон хоногой турша соо Забайкалиин буртаг шэдхэтэ тайга соогуур уһа ехэтэй бороо хура таһалгаряагүй адхаба. Тиихэдэнь харьялаа түргэн урасхалта хадын горход үерлэжэ, булангир муухай уһаниинь замдахи бүхы юумыень абажа ошоһон байгаа.

Байгал-Амарай түмэр замай барилгашад эрэлхэг зоригтой шэн габьяатай байһандаа илажа гараба. Эршэтэ ажал түхэреэн сүүдхын турша соо эндэ бурьялна. Петр Павлович Федоровой начальнигаар хүдэлдэг хүүргэ барилгын 808-дахи поездын коллектив хадын Рассыпка гэжэ мүрэн дээгүүр табан тулгатай хүүргэ хабсаргажа дүүргэе. Амарай ба Ленын уһанай бассейнүүдые хилэлэн хубаарилдаг Янкан гэжэ хүтэл шэлэнүүдэй бооридо оньһожоруулагдамал колоннонууд ерэжэ барилга хэжэ эхилбэ.

— Байгал-Амарай түмэр замай эхэнхи хубинь манай харгын бүридэлдэ ороно, — гэжэ Забайкалиин түмэр замай начальник В. П. Калиничев хөөрэнэ, — Гурбан отделени байгуулагдаха: Витим — Олекминскэ, Тындинскэ, Зейскэ.

БАМ-ай барилга дэлхэй дээрэ юунтэйшье сасуулашагүй. Хүнэй хүлөө табяагүй, һууриҗан түбхинөөгүй нютагуудаар харгы баригдаха юм. Манай орон дотор эгээл ута тоннельнүүд энэ харгы дээрэ гаргагдажа байна. Түргэн урасхалта олон мүрэнүүд, гол горхонууд дээгүүр хүүргэнүүд баригдаха. БАМ-ай барилгын хүшэр бэрхэтэй юумэниинь юуб гэбэл, эндэ 200 метр гүнзэгытэй сэбдэг хүйтэн газар бии.

50—70 километр болоод лэ буртаг шэрэнгитэ ой соогуур болбосон түхэлтэй һуурин тосхонууд урган бодохо. Холын Хойто зүгэй сагай уларилда тааруулагдаһан байшан гэрнүүд Тындэ гэжэ станцида баригдажа байна. Промышленна бүлэг барилга Шимановско станцида бодхоогдоно. Элһэ хайр, керамзит, хабсаргагдаһан түмэр бетон, ехэ панельтэй барилга хэхэ зүйлнүүд эндэһээ харгын барилгада эльгээгдэхэ юм.

(ТАСС-ай корр).

Шэтэ.

АЖАЛШАД ЗҮБШЭНЭ, ДУРАДХАНА, ШҮҮМЖЭЛНЭ

ШУДАРГЫ АЖАЛАЙ ХАҺА

(Редакцида ерэһэн бэшэгүүдэй шэнжэлэл)

ҮНГЭРЭГШЭ май һара соо манай редакцида ерэһэн бэшэгүүдые шэнжэлэн хараада, республикын промышленна предприятинуудай, колхоз болон совхозуудай бүхы хүдэлмэрилэгшэд түсэбтэ табан жэлэй тодорхойлхы жэлэй даабари ба абаһан социалис уялгануудаа амжалтатайгаар бэелүүлхын түлөө шударгы һайнаар ажаллажа байгаа гээд тэмдэглэмээр. Республикын ажалшадай дунда дэлгэрһэн бүхэсоюзна социалис мүрысөөн улам үргэдэжэ байнхай. Энэ мүрысөөндэ шалгарагшадай ажалай дүй дүршэл тухай олон тооото мэдээсэлнүүд, статьянууд манай газетэдэ толилогдобо.

Хурамхаанай леспромхозой бага комплексно бригадын бригадир В. П. Парамонов шударгы һайн ажалаараа республика дотороо мэдээжэ болонхой. Тус бригадын гэшүүд юһэдэхи табан жэлэй түсэбтэ даабарине республикын ой модоной ажахын хүдэлмэрилэгшэд сооһоо түрүүлэн дүүргэһэн байгаа. Тэдэнэй ажалай дүй дүршэл тухай манай газетын нэгэ хуудаһанда тодорхойгоор хөөрэгдэһэн байна. Тиихэдэ Загарайн аймагай Хандагатайн леспромхозой суута модошон, Социалис Ажалай Герой А. П. Кудряшовой бригадын гэшүүдэй табан жэлэй түсэб дүүргэһэн тухай мэдээсэл газетэдэмнай толилогдоһон байна. Хүнингаа табан жэлэй даабарине дүүргэгшэд тухай нилээд олон мэдээсэлнүүд редакцида ерэжэ, газетын хуудаһануудта гаргагдаа.

Социалис мүрысөөн тухай хэдэн олон статья ба корреспонденци редакцида ерэһэн болоо. Энээниие ехэтэ һайшаамаар. Тиимэ материалнуудай авторнуудай дунда ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд, партийна эхин организацинуудай секретарьнар, орын ажалшад олон. «Мүрысөөндэ хабаадагшын үгэ» гэһэн ниитэ гаршаг газетын хуудаһануудта гарадаг болонхой. Захаамин аймагай Санагын совхозой гүүртые даагша Ц-Д. Б. Охинова «Уялгаяа дүүргэжэ аргатайбди» гэһэн горитойхон корреспонденци редакцида эльгээжэ, тэрэ гаршаг доро толилуулба. «Хүндэлэлэй тэмдэг» ордендо хүртэһэн энэ малшан табан жэлэй, тодорхойлхы ондо абаһан уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэхын тула гүүртын малшадай тэмсэжэ байһан тухай тэрэ корреспонденци соогоо олондо ойлгосотойгоор хөөрэһэн байна.

Үнгэрэгшэ һара соо республикын колхоз ба совхозуудта ажалай халуун хаһа — хабарай тарилгын үе байгаа. Энэмнай гайхамшаг удха шанартай хүдэлмэри болоно. Ушарынь юуб гэбэл, хабарай тарилгын ямараар үнгэргэгдэһэнһөө, тэрэнэй шанарһаа энэ жэлэй ургаса дулдыдаха болобошуу. Тарилгын хүдэлмэри республика дотор муу бэшээр үнгэрөө гээд тэмдэглэлтэй. Энээн тухай газетэдэ толилогдоһон бэшэгүүд элирхэйлэн харуулна.

Улаан-Үдын аймагай Ивалгын туршалта-үйлэдбэриин ажахыда ажалладаг механизатор И. Бояркин дүй дүршэлөөр баян болоһон хүн. Энэ нүхэр һүүлэй хэдэн жэлэй туршада ажахын хартаабхашадай звеное ударидажа, баян ургаса хуряадаг болонхой. Бэрхэ механизатор И. Бояркин «Хартаабхын баян ургасын түлөө» гэһэн корреспонденци бэшэжэ, манай газетэдэ толилуулаа. Тус звеногой ажалшадай хүдэлмэриин дүршэл тухай, хартаабхын баян ургаса хуряахын тула ямар агротехникэ хэрэглэдэг тухай тэрэ корреспонденци соогоо автор тодорхой һайнаар бэшэнэ. Тус корреспонденциин республикын бусад хартаабхашадта, механизаторнуудта туһатай байхань дамжаггүй.

СССР-эй юһэдэхи зарлалай Верховно Соведэй һунгалтада бэлдэлгэ май һара соо хаа хаанагүй үргэн дэлисэтэйгээр ябуулагдажа байгаа. Буряадай республикын аймаг, нютаг бүхэндэ политическэ ехэ удха шанартай энэ хүдэлмэриин ямараар үнгэрһэн тухай хэдэн арбаад тобшо мэдээсэлнүүд редакцида ороһон байна. Газетэдэ толилогдоһон тэдэ бэшэгүүдые хараад үзэхэдэ, республикын ажалшад Совет ороной засаг түрын дээдын органой һунгалтада политическэ болон ажалай ехэ дэбжэлтын оршон байдалда һайнаар бэлдэһэн байгаа гээд тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Ажалшадай олохон коллективүүд СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтын үдэрые шэнэ амжалтануудаар угтажа, коммунистнууд болон партийнабэшэ хүнүүдэй бата бэхи нэгэдэлэй түлөө нэгэ хүн шэнгеэр дуугаа үгэһэн байна.

«Партийна ажабайдал», «Партийна билет уялгална» гэһэн гаршагууд газетэдэ саг үргэлжэ гаража байдаг гээшэ. Тиимэ гаршагууд доро предприяти ба ажахынуудай парторганизацинуудай хүдэлмэриин онол арга тухай тодорхойгоор бэшэгдэдэг юм. Май һарада иимэ гаршагтай арба гаран бэшэг толилогдоо. КПСС-эй Мухар-Шэбэрэй райкомой эмхидхэлэй таһагые даагша П. Г. Мурзин аймаг дотор партийна документнүүдэй һэлгэлгын ябаса тухай, тэрэнэй үедэ ябуулагдаһан эмхидхэлэй хүдэлмэриин аша үрэ тухай горитойхон статья бэшэжэ, манай газетэдэ толилуулба.

Буряад орондо комсомолой организациин эмхидхэгдэһээр 50 жэл энэ оной июльдэ гүйсэхэнь. Комсомолшууд болон залуушуулай энэ һайндэртэ бэлдэлгэ республикын город, хүдөө нютаг бүхэндэ үргэн дэлисэтэйгээр ябуулагдажа, залуу үетэн һайндэртөө ажалай шэнэ бэлэгүүдые бэлдэжэ байнхай. Республикын комсомолой организациин түүхэ тухай, мүн залуушуулай һайндэрэй бэлэг тухай олохон материал газетэдэмнай барлагдаһан байна.

Хүндэтэ уншагшад, хүдэлмэришэн ба хүдөө бэшэгшэд! Зунай тэнюун саг ерэжэ, адууһа малай ашаг шэмэ дээшэлүүлхэ, һайнаар таргалуулха таатай зохид үе ерэбэ. Республикын ажахынуудта хонидой нооһо хайшалалга эхилэнхэй. Тэжээл бэлдхэлгэ һаяар захалхань. Энэ жэлдэ орооһо тарянай, хартаабха ба овощой баян ургаса хуряахын түлөө механизаторнууд ургасын хойноһоо һайн харууһалга эмхидхэхын тула оролдоно. Эдэ бүгэдэ тухай редакцидамнай бүри олон бэшэгүүд ороно бэзэ гээд найданабди.

НЮТАГАЙ АРШААНУУДЫЕ ҺАЙНААР ХЭРЭГЛЭХЭ

Орьёл үндэр Зүүн-Саянай хадануудай хоорондуур олон тооото элдэб аршаанууд бурьялан гаража байдаг. Эдэ аршаануудай нилээд олонхинь Тувын АССР-эй, манай республикын Ахын аймагай хилэ зубшан урдадаг.

Жойгоной аршаан эдэ аршаануудай эгээл ехэнь болоно. Юуб гэхэдэ, Жойгон голдо дүшэ гаран элдэб янзын аршаан шудхадаг. Эндэ аймагай дүрбэн ажахын мал адуулагшад, һаалишад, хонишод, адуушад, барилгашад, ангуушад жэл бүри амардаг юм. Мүн эндэ эмхи зургаануудай алба хаагшад болон хүдэлмэрилэгшэдые хаража болохо.

Зунай сагта аймагай хүн зоной олоороо амархаяа ерэдэг энэ аршаанда гэр байрын түхеэрэгдээгүйһөө боложо, хүнүүд майхан соо байха баатай болоно. Гэр байрын үгыһөө боложо, халуун аршаанда орогшодой хүйтэ абаха ушар байдаг.

Аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой газар дээрэхи, тэрэ тоодо Хойто-Голой, Шудхалай аршаануудта амарагшад мүн лэ гэр байрагүй майханууд соо байха баатай болоно. «Коммунизм» колхозой газар дээгүүр урдадаг Тиисын гашуун аршаануудта хүнүүд хүл, гараа, нюргаяа үнинэй аргалдаг домогтой.

Аймагай үзэсхэлэн гоё газарнуудтахи аршаануудай хажуугаар амаралтын байшангуудые барян һаа, нютагай хүн зонһоо гадна, республикын бусад аймагуудһаа, хото городуудһаашье ажалшад амархаяа ерэхэ һэн гээд һанагдана. Юуб гэхэдэ, эндэхи аршаанууд шанарайнгаа талаар Түнхэнэй аршаануудһаа дутуугүй һайн.

Колхозуудай, мүн аймагай эмхи зургаануудай мүнгэ зөөри суглуулжа, нютагай аршаануудай хажууда амаралтын байшан, санаторинуудые бариха, тэрээ руу ошохо харгы заһаха тухай асуудалай аймагай ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдкомой заседани дээрэ табигдаашье һаань, зохихо шиидхэбэри абтаадүй байһаар. Энэ асуудалые дахинаа һэргээжэ, аймагай ажалшадай депутадуудай Соведэй сесси дээрэ шиидхэхээр болоо.

Ушар юуб гэхэдэ, аймагай ажахынууд, эмхи зургаанууд хамтын хүсөөр амаралтын байшан, санаторинуудые бариха бүхы арга боломжотой. Мүнөө үедэ колхоз бүхэн машина, трактораар элбэг, электрын элшэ хүсөөр хангагдадаг боложо байна. Жэшээнь, «50 лет Октября» колхозые абаад үзэе. Энэ ажахы ямаршье барилга бодхоохо машина, техникээр хүсэд хангагданхай. Колхозой мэдэлдэ бульдозер «ДТ-75», «Беларусь» маркын тракторнууд, ашаанай арбаад машина, мүн бусад хүсэтэ техникэ бии. Ленинэй нэрэмжэтэ колхозтой мүрысэдэг энэ ажахы Жойгоной, Хойто-Голой, Шудхалай аршаануудай хажууда амаралтын байшангуудые бариха аргатай.

Ажалшадай гэр байра хүсэд шэнэлжэ дүүргэһэн Сорҕгой колхоз, Тиисын гашуун аршаануудта дүтэ байдаг «Коммунизм» колхоз, бусадшье ажахынууд хамтаржа, амаралтын байшан, санаторинуудые барихаяа яанаб?

Аймагай ажахынуудай хүсөөр амаралтын байшан, санаторинуудые бариха, тэрээ руу ошохо харгы заһабарилха, республикын элүүрые хамгаалгын министерствын туһаламжаар аршаануудые шэнжэлхэ асуудалнуудые аймагай ажалшадай депутадуудай Совет шиидхэхэ зэргэтэй.

Д. ДУГАРОВ,
хүдөө бэшэгшэ.
Ахын аймаг.

ХҮНДЭЛЭЛЭЙ САМБАРТА БЭШЭГДЭЭ

Машина, техникэ һайнаар шудалһан, ажалдаа урагшаа һанаатайгаар хүдэлжэ байдаг хүнүүд «Сельхозтехникын» Хойто-Байгалай отделенидэ үсөөн бэшэ бии.

Тракторист - бульдозерист Пётр Николаевич Губин эгээл тэдэ хүнүүдэй нэгэн юм. Пётр Николаевич даажа абаһан ажалдаа оролдосотой бэрхээр, урагшаа һанаатайгаар хүдэлжэ, һара бүриингөө даабари 130—150 процент дүүргэжэ байдаг. Дүрбэн тэгшэ мэргэжэлтэй энэ механизатор хэрэгтэй болоһон сагтань слесарна, токарна ажалшье һаадгүйгөөр хэдэг.

Баян дүй дүршэлөө сугтаа хүдэлдэг нүхэдтөө, илангаяа залуушуулда дуратайгаар дамжуулан үгэхые оролдодог. Энээнэйнгээ түлөө нүхэр Губин сугтаа хүдэлдэг нүхэдэйнгөө дунда хүндэтэй болонхой. Пётр Николаевичай хэдэг ажал үндэрөөр сэгнэгдэжэ, аймагай Хүндэлэлэй самбарта бэшэгдээ.

А. КЛИМЕНКО.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: П. Н. Губин.

Авторай фото.

Хойто-Байгалай аймаг.

ОРДЕНТО БРИГАДИР

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнай эхилхэдэ ойролдоол арбаад наһатай байһанаа Ханда-Доржо Долсонов һайн һанадаг. Нютагайнгаа бүхы эрэшүүлэй фронт мордоходо, эсэгэншье мордолсоһон юм. Дайнай жэлнүүдтэ Ханда-Доржо үетэн нүхэдөөрөө, наһажаалшье хүнүүдтэй суг ажаллажа, тэрэ үеын «Боевик» колхозой правлениин зүгһөө саг үргэлжэ магтаал һайшаалда хүртэдэг байгаа.

Хорёод хүрөөгүйхэн ябахадаа Элхиин механизаторнуудай һургуули дүүргэжэ, трактор жолоодожо эхилһэн юм. Тиихэ үедэ машина, техникэ колхозой мэдэлдэ үшөө ороодүй. МТС-эй мэдэлдэ байһан. 1954 ондо албанһаа табигдажа ерэһэнэйнгээ һүүлээр, түрэл колхоздоо «ДТ-54» маркын трактор жолоодожо эхилээ бэлэй. Хүсэтэ тэрэ трактораа һайнаар ашаглажа, колхозой түрүү механизаторнуудай зэргэдэ гараад байтарынь 1961 ондо түрэл «Победа» колхозойнь түрүүлэгшэ Г. Г. Цыдыпов нүхэр Долсоновые правленидээ дуудажа асараад, тариан ажалай бригадын бригадирай тушаал дурадхаһан юм. Ханда-Доржо Нимбуевич түрүүлэгшын дурадхалые балай арсалтагүй зүбшөөһэн байгаа. Тэрэ гэһэнһээ хойшо мүнөөшье болотор хуушан тушаалдаа хүдэлжэ үргэлжэлһөөр.

Нүхэр Долсоновой даадаг бригада үбһэ ногооной, талха тариянай ургаса дээшэлүүлхэ талаар жэл бүри горитой ажал хэнэ. Үнгэрэгшэ жэл га бүриһөө дунда зэргээр 9 центнер үбһэ тэжээл, 15 центнер орооһо тариан хуряагдаа. Энэнь шэрүүн уларилта Захааминай эрхэ байдалда һайн амжалта гэжэ тоологдоно.

Һүүлэй үедэ «Победа» колхозой Дүтэлүүрэй совхозой 4-дэхи отделени болгогдоходонь Ханда-Доржо Нимбуевич хуушан тушаалдаа хүдэлжэ үргэлжэлһөөр. Дааһан ажалдаа үнэн сэхээр, оролдосотой бэрхээр ажаллаһанайнь түлөө нүхэр Долсоновой үбсүүн дээрэ Ажалай Улаан Тугай орден ялараа.

Б. ШОЁНОВ.

ШЭНЭ ОТДЕЛЕНИДЭ

Энэ хабар нээгдэһэн хэлхеэ холбооной 42-дохи отделенидэ гол түлэб залуушуул ажаллана. Энэ отделени Улаан-Үдын Октябрьска районой Фабричнэ үйлсөөр нээгдэнхэй.

Досоонь ариг сэбэр, уужам, һаруул, сэбэр таһалгануудтань мүнөө үеын техникэ, түхеэрэлгэнүүд табяатай.

Дүрбэн дабхар ехэ байшанда нээгдэһэн хэлхеэ холбооной отделениин начальнигаар Г. Гороховская, орлогшоор Н. Карцева томилогдоо.

Шэнэ отделенидэ хүдэлэгшэдэй олонхинь залуушуул. Эдэнэрэй зариманиинь хэлхеэ холбооной Улаан-Үдын электротехникум дүүргэнхэй. Залуушуулһаа бүридэһэн энэ коллектив Улаан-Үдэ хотын байрын гэрнүүдэй 18-дахи кварталай хэлхеэ холбооной 41-дэхи отделенитэй мүрысэжэ, түсэбөө дүүргэхын түлөө оролдосотойгоор хүдэлмэринэ.

Мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаададаг түрүү хүнүүд эндэ олон. Тэдэнэй нэгэн, комсомолой гэшүүн, жолоошон Геннадий Горбунов тухай онсолон тэмдэглэмээр. Совет армида алба хээд, үнгэрэгшэ жэл бусажа ерэһэн энэ хүбүүн городой Октябрьска районой хабаатай хэлхеэ холбооной 105 точко һайнаар хангана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: отделениин түрүү телефонистка Н. Кошелева.

Д. БАЛДАНОВАЙ фототекст.

ҺАЙХАН СЭДЬХЭЛТЭ

Сэбэрхэн шарайтай, дабхаряатай нюдэтэй, һаял гуша гаража ябаһан Санжидма Дондоковна Дансаковае Хүрбын совхозой Тохорюугта нютагай хүн зон үдэр бүри харадаг, хүндэлэн мэндэшэлдэг. Юуб гэхэдэ, энэ эхэнэр үдэр бүри почто зөөжэ, нютагайнгаа айл бүхэнөөр ябадаг. Пенси, перевод асархаһаа гадна, газетэ, бэшэг, журналнуудыешье саг соонь оруулжа үгэдэг. 1962 онһоо үнгэрэгшэ жэл болотор, нютаг дээрээ почтово отделениин нээгдэтэр Санжидма Дондоковна 10 модоной газарта, үбэлэй хүйтэн, зунай халуун, саһа бороо гэлтэгүй, почтоёо зөөгөөд лэ байһан.

Ажал хэрэгтээ ханамжатай Санжидма Дондоковна В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо зорюулагдаһан Ойн баярай медаляар шагнагдаһан, коммунис ажалай ударник гэһэн нэрэ зэргэдэ хүртэһэн юм.

С. Д. Дансакова ажал хэрэгтээ оролдосотойгоор хандажа, аймагай бэрхэ почтальонуудай нэгэн байхаһаа гадна, залуугаар наһа бараһан эгэшынгээ табан үхибүүе хүл дээрэнь гаргаха талаар һайн һайхан уялга дүүргэжэ байна.

1967 ондо эгэшынь наһа барахада, үхибүүдынь үшөөл баганууд байһан юм. Мүнөө томошуулынь хүл дээрээ гаража эхилээ. Света гэжэ ехэ басаганиинь 10-дахи класс дүүргээд, библиотекарёор ажаллана. Сережа хүбүүниинь 8 класс дүүргэһэнэйнгээ һүүлээр техническэ мэргэжэл олгодог училищада һуралсажа, тракторист болоод, совхоздоо хүдэлжэ эхилээ. Лили басаганиинь 8-дахи класста, Саша хүбүүниинь Улаан-Үдын 1-дэхи интернат һургуулида һуралсана.

Ажал хэрэгтээ үнэн зүрхэнһөө хандахаһаа гадна, эгэшынгээ үншэрһэн үхибүүдые хүл дээрэнь гаргахын тула хүсэ шадалаа зорюулжа байһан Санжидма Дондоковнагай, һайхан сэдьхэлээр нютагайнь зон баясадаг лэ.

Ц-Х. ДАШИЕВА

Хори.

ГҮРЭНЭЙ УРЬҺАЛАМЖЫН ТҮЛБЭРИ ТУХАЙ

СССР-эй гүрэнэй урьһаламжанууд ороной арадай ажахые хүгжөөхэ хэрэгтэ айхабтар ехэ үүргэ дүүргэдэг һэн юм. Арадай ажахын хэрэглэмжые хараада абажа, облигаци түлэлгэ 1957 ондо 20 жэлээр хойшолуулагдаа һэн. Энээнтэй дашарамдуулан, гүрэнэй урьһаламжа түлэлгэ хэзээнһээ эхилхэб гэһэн асуудалтайгаар манай уншагшад редакцида хандадаг байна. Уншагшадай энэ асуудалда харюу болгон республикын нөөсэлгын кассануудай управлениин таһагай начальник Б. Бажинагай тайлбари толилнобди.

СССР-эй гүрэнэй урьһаламжанууд оронойнгоо арадай ажахые хүгжөөхэ хэрэгтэ шухала үүргэ дүүргэдэг байһан. Тэдэ урьһаламжануудай мүнгөөр Магнитогорско металлургическа комбинат, Днепрогэс, Волгоград, Харьков хотонуудай тракторна заводууд, Москва, Горький хотонуудай автомобильна заводууд болон бусадшье барилганууд бодхоог-

...э ороноо хамгаалгын дайнай үедэ ороноо хамгаалха хэрэгтэ гаргашалагдадаг бүхы мүнгэ зөөриин 15 процентнь, тэрэшэлэн дайнай һүүлэй жэлнүүдтэ арадай ажахые һэргээн бодхоохо, хүгжөөхэ хэрэгтэ зорюулагдаһан мүнгэнэй горитой хубинь урьһаламжын мүнгөөр хүсэлдүүлэгдэһэн байха юм.

Ороной экономикодо СССР-эй гүрэнэй урьһаламжын ехэ үүргэ дүүргэдэг байһые парти, правительство үндэрөөр сэгнэдэг байгаа. Партиин XXIV съездэ КПСС-эй ЦК-гай хэлэн тоосоото элидхэл соо иигэжэ хэлэгдэһэн юм: «Мүнгэ зөөри урьһаар үгэлгэдэ хүн зоной олоороо хабаадаһанай ашаар гүрэнэй бюджедтэ горитой нэмэри хэгдэхэһээ гадна, совет хүнүүдэй патриотизм харуулһые, социализмын хэрэгтэ үнэн сэхэ байлгые гэршэлэн харуулаа». Арадай ажахын хэрэглэмжые хараадаа абажа, облигаци түлэлгэ 1957 ондо 20 жэлээр хойшолуулагдаһан байгаа. Тэрэ үедэ абтаһан шиидхэбэриин ёһоор урдань тараагдаһан облигаци 1977 онһоо бусаагдаха байһан.

Мүнөө үедэ хүн зоной гар дээрэ 25,8 миллиард түхэригэй урьһаламжын облигаци хадагалагдажа байна. Энэнь 1947 онһоо 1956 он хүрэтэр 11 дахин гаргагдаһан урьһаламжын облигаци мүн болоно. Ажалшадай байра байдал саашадань һайжаруулха зорилгоор, мүн бии байһан арга боломжоёо хаража үзөөд, хүн зондо облигаци түлэлгые болзорһоонь урид, 1974 онһоо эхилхэ гэжэ партиин XXIV съезд шиидхэбэри баталан абаһан юм. «Хүн зондо бии байһан урьһаламжа түлэхэ тухай» тогтоолые дүүргэлтэ болгон, энэ хүдэлмэри байгша оной декабрь һараһаа эхилхэ юм. Энэнь 1948 оной 2 процентын гүрэнэй урьһаламжа түлэлгэһөө эхилхэ байна. Энэ облигациин түрүүшын тираж үнгэргэлгэдэ 1 миллиард түхэриг, 1975 ондо үнгэргэгдэхэ хоёрдохи тиражай үедэ мүн лэ эдэ шэнэн мүнгэн түлэгдэхээр хараалагдана. СССР-эй арадай ажахые һэргээн бодхоохо, хүгжөөхэ

1947 оной гүрэнэй хоёрдохи урьһаламжа, удаань 1948 ондо гаргагдаһан гүрэнэй гурбадахи урьһаламжа түлэгдэхөөр хараалагдана. Һүүлээрнь гараһан урьһаламжа тэрэл гуримаар хойно хойноһоо түлэгдэхэ юм. Хүн зонһоо абтаһан урьһаламжын мүнгэн хараалагдаһан болзорһоо 6 жэлээр урид 1990 он хүрэтэр түлэгдэхэ юм.

Урьһаламжын облигацинуудые барижа байһан хүнүүдтэ саг соонь мүнгэ түлэхэ гээшэ финансын органууд болон эмхи зургаануудай, гүрэнэй банкын, нөөсэлгын кассануудта туһалдаг комиссинуудай гэшүүдэй хүндэтэй, харюусалгатай уялга байна.

П. БАЖИНА,
Республикын нөөсэлгын кассануудай управлениин таһагай начальник.

БҮЛЫН БАЯР

...енжап Базаров ажахын... сагаан хонин һүрэгые ...руулха хэрэгтэ өөрынгөө ...ые оруулалсаһан түрүү ...адай нэгэн юм. Энэ нү...эр бүлөөрөө арба гаран ... туршада хонишоноор ...ахадаа. оло дахин зуун хонин бүриһөө 100, тэ...шье дээшэ хурьга аба...рэ солоёо дуулуулһан. ...эбтэ табан жэлэй то...лхы, дүрбэдэхи жэлдэ ...жап Базаров зуун эхэ ... бүриһөө 100 хурьга түлжүүлхэ тухайгаа ажалладаг нүхэдтөө мэдүүлһэн юм. Хэлэһэн үгэдөө хүрэхын тула ахалагша хонишон түл абалгын үедэ үргэһэ нойроо мартан, хашааһаа гарангүй шахуу ажаллаа. Оролдосотой ажал хэзээшье ашаяа харюулдаг гэжэ малшан бүхэн һайн мэдэдэг, хэлсэдэгшье гээшэ. Байгша ондо энэ ажалша бэрхэ бүлэ харууһалжа байһан 600 эхэ хониноо 800 хурьга абаад, хүхэ ногоон дээрэ гаргаба.

Р-Д. ШИРАБОН,
хүдөө бэшэгшэ.
Загарайн аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз.

«ЛЕНИН — МАНАЙ БАГША!». А. НИМАЕВАЙ фотоэтюд.

АРА-ТОРИИН БЭЛШЭЭРИДЭ

Зэдын аймагай Оёорой совхозой 1500 гаран эбэртэ бодо мал Ара-Ториин холын бэлшээридэ гаргагдаба. Энэ совхозой малшад зунай тунга ногоондо малаа һайнаар адуулжа, 5.000 центнерһээ бага бэшэ мяха гүрэндэ тушааха зорилготой. Николай, Петр Переваловтан болон бусадай 6 гүүргэ Ара-Ториин бэлшээридэ зуһажа байнхай.

Холын энэ бэлшээридэ адууһа малда үгтэхэ тэжээлэй дабһан, концентрат бүри хабартаа асарагдаһан юм. Ажахын малшад үхэрнүүдээ һайнаар харууһалжа, шэгнүүрыень ехээр нэмээхын түлөө оролдожо байна.

М. ГАЛСАНОВ.

...ХА ДҮҮГЭЙ ...АРИСААН

Эртэ урдын сагта гү, али хаанта засагай үе һаань, азербайджан яһатан Буряад орондо ерэжэ, ажаллаа гэжэ дуулдахагүй һэн ха даа. Коммунис партиин ленинскэ национальна политикын илан мандаһанай ашаар үргэн уужам оронойманай бүхы яһатанай хүн зон аха дүүгэй бата бэхи холбоо барисаатай боложо, нэгэ бүлэ мэтэ ажаһуудаг, ажалладаг болоо. Бага яһатанда агуу ехэ ород арад юугээршье сэгнэшэгүй ехэ туһа хүргэдэг.

Манай республикын ямаршье колхоз гү, али совхозые абажа хараа һаа, олон ондоо яһатан эбтэй эетэйгээр ажаһууна, ажаллана. Энээниие гэршэлхын тула нэгэ жэшээ дурдая.

Аяар холын Кавказай хада уулануудта түрэһэн, тэндэ ажаллажа байһан Джафар Джафаров гэгшэ Буряад орондо ерэһэн юм. Тэрэ Яруунын аймагай эльдин хонгор Эгэтэ нютагта ерэжэ, наһанайнгаа зол жаргалые олоһон байна. Екатерина гэжэ ажалша бэрхэ буряад басагантай өөһэдынгөө хуби заяае холбожо, гэр бүлэ болонхой. Энэмнай Эгэтэ нютагай эгээл үнэр баян бүлэнүүдэй нэгэн юм — Джафаровтан найман үхибүүдые хүмүүжүүлжэ байна.

Үнэр баян энэ бүлынхид эндэхи «Улаан туяа» совхозой хонин ажалда хүдэлдэг юм. 1972 оной зун мянга гаран хурьга тушаажа абаа һэн. Тэдэнээ нэгэшье толгой гарзада оруулангүй, хүхэ ногоон дээрэ гаргаа бэлэй. Үнгэрэгшэ зундаа хонин бүриһөө 3 килограмм 900 грамм нооһо абажа, түсэбөө үлүүлһэн байгаа. Хонидынь намартаа тобир тарганаар гүрэндэ тушаагдаһан юм.

Ажалша бэрхэ Джафар Екатерина хоёр мүнөө 1100 гаран нёдондоной хурьгадые харууһална. Үнгэрэгшэ үбэлжэлгые баһал һайнаар үнгэргөө. Хонидой нооһо хайшалха саг ерэбэ. Тэдэнэр хонин бүриһөөнь 4 килограммһаа бага бэшэ «сагаан алта» суглуулха зорилготой. Ажалша бүхэриг энэ бүлын зориһондоо хүрэхэ байһандань ямаршье һэжэг түрэнэгүй.

Тэдэнэй харууһалдаг хонидой олонхинь намартаа гүрэндэ тушаагдаха юм. Хонидой толгой бүриин шэгнүүрые намар болотор 40—42 килограмм болгохо уялга абаад, Джафаровтан мүнөө хонидой бэлшээриие һайнаар эмхидхэхын тула ехэ оролдолго гарган хүдэлжэ байнад.

Д. ШИРАБОН,
хүдөө бэшэгшэ.
Яруунын аймаг.

ЭСЭГЭНЭРЭЙМНАЙ БААТАРШАЛГА МҮНХЭ

Зунай саг аяншалхада, экспедицидэ гарахада, түрэл хизаар ороноо шэнжэлхэдэ таатай зохид үе ха юм. «Эхэ оромни — СССР» гэһэн экспедициин 4-дэхи шата байгша оной апрель һараһаа эхилээд, бүхэли зундаа үргэлжэлхэ байна. Республикымнай һургуулинуудай бүхы отрядууд эртэ хабарһаа хойшо олон хокогоор хээрэ гараха аяншалгын маршрудуудай зам зохёоһон, ой тайга, хээрэ талаар ябаха һорилго үнгэргэһэн, нютагай газар дайдын карта бэлдэһэн байха юм. Майн һүүл багһаа хизаар ороноо шэнжэлхэ тоосоото выставкэнүүд, һургуулинуудай музейнүүдтэ нээгдэһэн, энэ жэлдэ нютаг оронооро аяншалха тухай конференцинүүд үнгэргэгдэжэ эхилһэн байна. Экспедицидэ хабаадалсадаг һургуулинуудай отрядууд аяншалга тухай, бэдэржэ олоһон һонирхолтой зүйлнүүд, амжалта, түйлалтанууд тухайгаа конференци дээрэ хөөрэжэ үгөө. Республикын һургуулинуудай аяншалгын эрхим отрядуудай үнгэрһэн жэлнүүдтэ хэһэн хүдэлмэри тухай тоосоо доро толилхомнай.

*

КАМЕНСКЫН НЭГЭДЭХИ ДУНДА ҺУРГУУЛИ. Хизаар ороноо шэнжэлхэ Каландаришвилиин нэрэмжэтэ музей тус һургуулида бии юм. Музейн нээгдэһээр мүнөө жэлдэ арбан жэл болохонь. Энэ хугасаа соо эдир каландаришвилецүүд ашатай туһатай һайн хэрэгүүдые хээ. Музей шэнэ экспонадуудаар, стендүүдээр саг үргэлжэ баяжажа байдаг. Түрэл нютагай түүхэ тухай һонирхолтой олон материалнууд суглуулагданхай. Забайкалида, Совет засагай байгуулагдаһан үе сагые харуулһан булан хүнүүдэй анхарал татадаг. Экскурси, уулзалганууд ходо үнгэргэгдэхэһөө гадна, эдир аяншалагшадай слёт гурба дахин энэ музейдэ болоо һэн. Тиихэдэ Нестор Каландаришвилиин басаган — Нина Несторовна хүндэтэ айлшан боложо, Эрхүүһээ уригдаа бэлэй. Бусад олон айлшад тус һургуулида уригдаһан байха.

ХЯАГТЫН ПИОНЕРНҮҮДЭЙ БАЙШАН. Дайшалхы алдар солын таһалга энэ байшанда нээгдээ. Хяагтын аймагта нюдарган баяшуултай болоһон тэмсэлдэ хабаадалсаһан түрүүшын комсомолшуудай нэгэн Старчак тухай материал эндэ суглуулагданхай. Тиихэдэ Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үе һэн. Командир Старчагай десантнигууд Москва шадар болоһон байлдаанда эрэлхэг зориг харуулаа бэлэй. Тэдэнэр Варшавска шоссе хамгаалһан, дайсадай ээлһэн хүүргэ тэһэлһэн, фашистнарай зэрлиг муухай доболгые удаан саг соо гэдэргэнь сухарюулжа байһан юм. Мүнөө тэрэ Юхнодо ажаһууна. Пионернүүдэй байшангай эдир кружогойхид тэрэнтэй бэшэг абалсажа байдаг.

Советскэ Союзай Герой П. Т. Харитоновтой болоһон уулзалга тухай стенд эндэ бии юм. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай ветеран В. К. Сафонов тухай материал суглуулагдаа. Тэрэ радист-пулемётчик ябажа. Берлин хүрэһэн байна. Мүнөө пионернүүдтэ ходо айлшалжа байдаг. Совет-монгол хани барисаанда зорюулагдаһан стендүүд эндэ олон. Жэшээлхэдэ, Хяагта хотодо Сүхэ-Баатарай орден барюулжа байһан үеые харуулһан стенд һонирхолтой.

Тус байшангай фотокружогой эдиршүүл эдэ бүхы стендүүдые эмхидхэһэн, гоё һайханаар шэмэглэһэн байна. Е. Ф. Филоненкова энэ кружогые олон жэлэй туршада хүтэлбэрилнэ. Эдир фотографууд «Зоркий-Дружба-50» гэһэн уласхоорондын хоёрдохи фотоконкурсдо хабаадалсажа, диплоор шагнагдаа бэлэй.

ТУРУНТАЕВСКЫН ДУНДА ҺУРГУУЛИ. Эндэхи пионернүүд болон комсомолшууд фашис Германиие илаһаар 30 жэлэй ойдо зорюулагдаһан «Поиск-30» гэһэн ашатай туһатай, һайн хэрэг эхилээ. Дайнда хабаадагшад тухай һонирхолтой олон материал суглуулагданхай. Турунтаево тосхоноо 542 хүн Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда хабаадалсаа. Тэдэнэрэй 200 сэрэгшэдынь баатарай үхэлөөр унаһан байна. Мүнөө үедэ 118 хүн амиды мэндэ түрэл нютагтаа бусажа ерээд, Турунтаево тосхондо ажаһууна, ажаллана. Сельскэ Соведэй шиидхэбэреэр Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда хабаадалсаһан 69 хүн тосхоной зориг түгэлдэр эрхим хүбүүд гэжэ нэрлэгдээ.

Һургуулиин пионернүүд сельскэ Соведэй түрүүлэгшэтэй зүбшөөд, тосхонойнгоо хүндэтэ хүнүүдэй гэрнүүдэйнь воротануудта табан хушуунуудые хадаба. Мүн тэдэнэртэй уулзалганууды, хөөрэлдөөнүүдые ходо үнгэргэнэ. 5-дахи «В» классай һурагшад дайнай ветеран П. Т. Балдаевтанай бүлэ тухай ехэ юумэ мэдэжэ, ойлгожо абаа. Гэрэй эзэн өөрөө таба дахин шархатаһан, Дрезден городто дайгаа түгэсхэһэн намтартай. Тэрэ Улаан Тугай хоёр, Эсэгэ ороноо хамгаалгын II шатын орденуудаар, дайшалхы олон медальнуудаар шагнагданхай. Мүнөө запасай майорой хоёр хүбүүд — Михаил, Дмитрий гэгшэд сэрэгэй уялгата албаяа эрхимээр дүүргээ. «Гвардия», «Совет Армиин отличник» гэһэн значогуудтай.

«Үбгэ эсэгэшни хэн бэ?» гэһэн хэмжээ ябуулга 6-дахи «Б» классай һурагшадай хүсөөр эмхидхэгдээ. Үбгэ эсэгэнэрэйнгээ дайшалхы, ажалай баатаршалга тухай дайшалхы хуудаһануудые гаргажа, найруулгануудые бэшээ. Жэшээлхэдэ, Надя Оноева үбгэ эсэгэ тухайгаа ингэжэ бэшэнэ: «Би таабайгаараа омогорхон ябадагби. Тэрэ Афанасий Максимович Михеев гэжэ нэрэ обогтой юм. Үбгэ эсэгэмни граждан дайнда хабаадалсаһан. һүүлдэ субботнигуудта хабаадалсажа, В. И. Ленинние хараһан байха юм. Мүн 8 үхибүү хүмүүжүүлжэ, хүн болгожо табяа. Хоёр хүбүүниинь Эхэ оронойнгоо түлөө болоһон байлдаануудта хабаадалсажа, баатарай үхэлөөр унаа».

Мүнөө тус һургуулида «Поиск-30» үргэлжэлһээр.

ТАТАУРОВО ТОСХОНОЙ ДУНДА ҺУРГУУЛИ. Бэдэрэлгэ-шэнжэлэлгын хүдэлмэри олон жэлэй туршада ябуулжа. һургуулиин эдиршүүл түрэл хизаарайнгаа түүхэ тухай ехэ юумэ мэдэжэ абаа. Һурагшад «Алдар солын III шатын орденуудаар шагнагдаһан Буряадай сэрэгшэд» гэһэн баян материал суглуулаа. Тэдэнэр 8 сэрэгшые бэдэржэ олоод, хүн бүхэнэйнь дайшалхы зам тухай тодорхойгоор шудалһан байна. Жэшээлхэдэ, Н. Ф. Суворов Кабанскын аймагай Степной Дворец тосхондо ажаһууна. Б. М. Дамчеев 1966 ондо наһа дүүрэһэн байгаа. П. А. Попов Селенгинскдэ, С. И. Батогаев Ольхоондо, С. Х. Булутов Челябинскда, И. В. Максимов Нижнеудинскда, И. И. Быков Кабанскын аймагай Выдрино һууринда, П. К. Радикальцев Улаан-Үдэдэ ажаһуунад. Мүн «Ажалай Улаан Тугай», «Ленинэй орденуудаар шагнагдагшад» гэһэн стендүүд гоё һайханаар шэмэглэгдэнхэй.

«Эхэ оромни — СССР» гэһэн экспедициин эхилһээр 4-дэхи жэлынь мүнөө хүрэжэ ерэбэ. Дүрбэдэхи жэлэйнгээ аяншалгые амжалтатайгаар түгэсхэхыень республикынгаа һургуулинуудай аяншалгын отрядуудта хүсэе!

Л. ПОХОЕВА,
хүүгэдэй аяншалгын республиканска станциин ахалагша методист.

ГДР-эй ЖУРНАЛИСТНУУД—БУРЯАДТА

«Голос ГДР» гэжэ радиостанциин радиокомментаторнууд Хорст Гроте, Рольф Шик, «Германиин Демократическа Республикын радио болон телевидени» гэжэ журналай фоторепортер Хартмут Шорш гэгшэд Буряад орондомнай ерэбэ.

Германиин Демократическа Республикаһаа ерэһэн айлшад Яруунын аймагай «Коммунизм» болон «Победа» колхозуудта хүрэһэн байна. Тиихэдэ Хориин аймагай Үдын совхозой Социалис Ажалай Герой Н. Тогмитовагай даадаг бригадада айлшалаа. Мүн тэдэнэр республикын Элүүрые хамгаалгын министерствэдэ орожо, элүүрые сахилгын хүгжэлтэ тухай һонирхоһон байна. СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин Буряадай филиалай эрдэмтэд ГДР-һээ ерэһэн айлшадые хүндэтэйгөөр угтан абаа.

Манай корр.

ТҮРҮҮ ФЕРМЭДЭ—ТЕЛЕВИЗОР

Ехэ-Нугын совхозой түбэй һаалиин фермын коллективтэ Харанхын плавико-шпадай уурхай «Чайка-203» түхэлэй телевизор бэлэглэбэ. Ажахын һаалиин фермэнүүдэй дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ энэ коллектив эрхимлэжэ, иимэ бэлэгтэ хүртэхэ эрхэтэй болоһон байгаа бшуу.

Плавико-шпадай уурхайн хүдэлмэрилэгшэд энэ совхозые шефтээ абаһаар үнинэй юм. Тэдэнэр совхозой ажалшадай хүдэлмэридэ айхабтар ехэ туһаламжа хүргэжэ байдаг заншалтай. Энэ хабартаа һайжаруулагдаһан олон жэлэй бэлшээри хорёолхо, малай байрануудые бариха, заһабарилхадань уурхайн хүдэлмэрилэгшэд ехээр туһалаа. Мүн тэжээл бэлэдхэлгын, ургаса хуряалгын үедэ үшөө ехэ туһа хүргэхэ зорилготой.

— Совхозой ажалшадтай холбоо барисаамнай улам бэхижэжэ байнхай. Һаядаа һаалиин фермын зунай нэгэ байрада һарабша барижа, һаалишадта бэлэглэхэ түсэбтэйбди, — гээд Харанхын плавико-шпадай уурхайн директор Петр Андрианович Хилханов хөөрэнэ.

Манай корр.

Хяагтын аймаг.

Спорт

*ХҮНГЭН АТЛЕТИКЭ. Москвада В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ түбэй стадион дээрэ Болгари, Венгри, ФРГ, Куба, Норвеги, Польшо, Румыни, Чехословаки, Швеци болон Советскэ Союзай хүнгэн атледүүд сугларжа, гурбан үдэрэй туршада мүрысэбэ. Энэ мүрысөөн «Правда» газетын шанда хүртэхын түлөө үнгэргэгдэһэн байгаа.

Мүрысөөндэ хабаадагшад сооһоо манай ороной түлөөлэгшэ — Надежда Ильина 400 метрэй зайе 52,58 секунда соо гаталжа, эрхим саг харуулба. Владимир Абрамов 224 сантиметр үндэрые дабаһан, Лидия Алфеева 648, Валерий Подлужный 789 сантиметр утые харайһан байба. Зүгөөр богони зайда урилдадаг спортсменүүднай бираагүй.

*ШАТАР. Франциин Ницца хотодо үнгэргэгдэжэ байгаа шатарай бүхэдэлхэйн олимпиин нааданда СССР-эй суглуулагдамал команда 22,5 очкотойгоор (хойшолуулагдаһан гурбан партитайгаар) түрүүлжэ ябана. Хоёрдохи һуури эзэлһэн Югославиин шатаршад хорин очко, хойшолуулагдаһан хоёр партитай. Нүгөөдүүлынь — Болгари — 19,5 (2), Венгри — 18,5 (3), США-гай команда 17,5 очкотой, хойшолуулагдаһан 3 партитай.

*ҺЭЛЮУРДЭЛГЭ. СССР-эй болон Европын чемпионка Геновайте Ромашкене СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэһэн мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлбэ.

*ФУТБОЛ. Дэлхэйн түрүү һуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэжэ байгаа ээлжээтэ уулзалгын болоходо ГДР-эй суглуулагдамал командын добтологшо Шпарвассер гэгшэ 77-дохи минутын ябажа байхада тоо нээжэ, наада үнгэргэжэ байһан талмайн эзэд ФРГ-гэй футболистнуудые шүүбэ.

ГДР-эй футболистнууд энэ нааданда шүүхэдээ, өөрынгөө бүлэгтэ түрүү һуури эзэлжэ, удаадахи уулзалгаяа дэлхэйн чемпион — Бразилиин футболистнуудтай үнгэргэхэ юм.

Үнгэрэгшэ амаралтын үдэр үнгэргэгдэһэн нааданууд сооһоо Польшо, Италиин командануудай уулзалга һонирхолтой байгаа. Олимпиин наадана чемпион — Польшын спортсменүүд наадана түрүүшын хахадай һүүл багта хоёр бүмбэгэ (Шармах, Дейна) сохижо оруулһан байгаа. Харин хоёрдохи хахадай дүүрэхэ багаар Италиин Капелло харюугай нэгэ бүмбэгэ сохижо үрдеэ.

Мюнхендэ үнгэргэгдэһэн нааданда Аргентинын футболистнууд Гаитиин командые 4:1, Дюссельдорфдо — Швециин команда Уругвайн суглуулагдамал командын футболистнуудые 3:0, Голландиин команда Болгариин спортсменүүдые 4:1 тоотойгоор шүүбэ. Мүн Югослави — Шотланди — 1:1, Австрали — Чили — 0:0, дэлхэйн чемпион — Бразилиин футболистнууд Заирай командые 3:0 тоотойгоор шүүһэн байна.

Хахад финальна түрүүшын уулзалгада ГДР, Бразили, Голланди, Аргентинын командануд, хоёрдохи бүлэгэй ФРГ, Югослави, Швеци, Польшын футболистнууд наадаха болонхой. Наадан июниин 26, 30, июлиин 3-да үнгэргэгдэхэ. Дурсагдагша хоёр бүлэгтэ эрхимлэһэн футболистнууд түгэсхэлэйнгөө наада июлиин 7-до үнгэргэхэ юм.

(ТАСС).

Хилын саанаһаа

телефон-телеграф-радио

ДЭЛХЭЙН ГАЗЕТЭНҮҮД ЮУН ТУХАЙ БЭШЭНЭБ?

Экономическа харилсан туһалалсаагын Соведэй Софида боложо дүүрэһэн сессиин дүнгүүд тухай социалис оронуудай хэблэл үргэнөөр бэшэхэдээ, социалис хани нэгэдэлтэ оронуудай али алиндань ашатай туһатай харилсаа холбоо хүгжөөн бэхижүүлгэдэ Совет түйлай ехэ үүргэ дүүргэнэ гэжэ нэгэн һаналтайгаар тэмдэглэнэ.

Экономическа харилсан туһалалсаагын Соведэй Софида үнгэргэгдэһэн сесси социалис экономическа харилсаанай программа бодото дээрэнь залан сэхээр бэелүүлхэ замда шухала алхам болоно гээд Польшын «Жолнеж вольности» газетэ бэшэнэ.

Социалис хани нэгэдэлтэ оронуудай аша туһые хараада абажа, СЭВ-эй XXVIII сессидэ хабаадагшад мүнөө үеын экономическа гол шухала зорилгонуудые зүбшэн хэлсэһэн байна гэжэ Чехословакиин «Руде право» газетэ тэмдэглэнэ. Экономическа харилсан туһалалсаагын Соведтэ хабаатай оронууд ерээдүй тээшээ бата найдамтайгаар харана.

Дүтын Зүүн зүгтэхи байдалда, тодорхойлон хэлэхэдэ, ТАСС-ай хэһэн мэдүүлгэдэ гадаадын олон газетэнүүд ехэ анхаралаа хандуулна.

Тель-Авивай харата муухай ябуулгануудые буруушаан, сэрэгүүдыень хоёр тээшэнь һалгаан тараахана ашаар Дүтын Зүүн зүгтэхи байдалые гуримшуулжа болоно гээд Лондоной «Гардиан» газетэ бэшэнэ.

Индиин «Таймс оф Индиа» газетэ ТАСС-ай мэдүүлгые тунхаглахадаа, Дүтын Зүүн зүгтэхи шахардуу байдалай түлөө, энэ районой бүхы арадуудта тохёолдуулагдажа байһан уршаг түбэгэй түлөө Израилиин хүтэлбэрилэгшэд, Израилиин правительство бүрин харюусаха ёһотой гээд онсолон тэмдэглэнэ.

НАТО-гой соведэй һаяхан Оттава хотодо болоһон сесси дээрэ абтаһан «Атлантиин деклараци» тушаа Франциин «Паризьен либере» газетэ бэшэхэдээ, энэ сессиин үедэ Холбоото Штадуудай ба Баруун Европын оронуудай хоорондохи гол шухала асуудалнууд шиидхэгдээгүй гэжэ мэдээсэнэ. США-гай президент Р. Никсонэй албанай хэрэгээр Советскэ Союзда ошохоёо байһан тушаа, Совет-американ харилсаа хүгжөөхэ түсэбүүд тухай, хэдэ хэдэн материалнуудта дэлхэйн хэблэл анхаралаа хандуулна. СССР-эй ба США-гай хоорондохи худалдаа наймаанай, экономическа харилсаа холбоон уласхоорондын харилсаанай шухала нүхэсэл боложо байна гээд ПОРП-ын ЦК-гай орган «Трибуна люду» газетэ бэшэнэ. Ондо ондоо социальна байгуулалтатай оронуудай амгалан гуримаар зэргэ оршохо гол ёһонуудай бодото байдалда бэелхэ хэрэгтэнь шахардуу байдал улам һужэрөөхые оролдогшодой тойбо татаашье һаань, совет-американ харилсаае һайжаруулха дуратайшуул улам олошоржо байна.

(ТАСС).

УЛААН-БААТАР

Харилсан туһалалсаагын гол ёһонуудаар

ТАСС

СЭВ-эй харьяата уласхоорондын инвестиционно банк нооһо угаадаг ехэ фабрика барихынь тула Монголой Арадай Республикада мүнгэ урьһалба. Һаяхан Улаан-Баатарта гар табигдаһан энэ хэлсээн СЭВ-тэ хабаатай оронуудай МНР-тэй харилсаа холбоогоо улам бүри үргэдхэжэ байһанай гэршэ болоно.

Хүнгэн ба эдеэ хоолой промышленность — Монголой национальна экономикын гол һалбари мүн.

Мүнөөнэй түхеэрэлгээр хангагданхай нооһо угаадаг, арһа элдэдэг предприятинууд, мяханай ба эдеэ хоолой бусад зүйлнүүдэй комбинадууд орон дотор хүдэлнэ. Социалис хани нэгэдэлтэ оронууд эдэнэй барилгада эдэбхитэйгээр хабаадана. Имагтал һүүлэй жэлнүүдэй турша соо Советскэ Союзай туһаламжаар ниислэл хотын сэмбын фабрика һэльбэн шэнэлэгдээ. Чойбалсанда ба Баян-Үлгыдэ нооһо угаадаг фабриканууд, Улаан-Баатар ба Дархан хотонуудта эдеэ хоолой зүйлнүүдэй комбинадууд ашаглалгада оруулагдаа. ГДР-эй туһаламжаар — хибэсэй фабрика, мяханай комбинат, Болгариин туһаламжа, дэмжэлгээр — хониной арһа элдэдэг фабрика, мяханай комбинат. Венгриин туһаламжаар оёдолой фабрика баригдаһан байна. Эдэ бүхы предприятинууд мүнөөнэй түхеэрэлгэнүүдээр хангагданхай. Үйлэдбэриин тон шэнэ технологи хэрэглэгдэнэ.

ВЕНЭ

Австрида президентын һунгалта болобо

ТАСС

Президентын һунгалтын үедэ Австриин хүтэлбэрилхы социалис партиһаа дэбжүүлэгдэһэн кандидат Р. Кирхшлегер, һунгагшадай 51,7 процентээр дэмжэгдэн, илажа гараба. Австриин арадай партиин кандидат А. Луггер һунгагшадай 48,3 процент дуу абаа.

ВАШИНГТОН

Гүрэнэй секретариин найдуулга

ТАСС

«Египедтэ, Сиридэ Холбоото Штадууд зэбсэг хэрэгсэлнүүдые худалдахаар түсэблэнэгүй» гэжэ гүрэнэй секретарь Г. Киссинджер Израилиин элшэн сайдтай уулзаха үедөө найдуулһан байна.

Израильда США-гай зүгһөө сэрэгэй-экономическа туһаламжа үзүүлхэ тухай үргэн ехэ программа зүбшэн хэлсэхын тула Израилиин оборонын министр Перес үсэгэлдэр Вашингтондо ерэһэн байна гээд мэдээсэгдэнэ.

ЛИВИИН Араб Республикын правительство эрдэм гэгээрэл хүгжөөлгэдэ ехэ анхарал хандуулна. Һурагшад болон студентнэрэй тоо орон дотор жэлһээ жэлдэ олошоно. Тиин республикада айхабтар хэрэгтэй мэргэжэлтэдые Триполи болон Бенгазиин университедүүд бэлдэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Триполиин университедэй студентка басагад. Һуралсадаг залуушуулай дунда эхэнэрнүүд ул ам олон болоно, тэдэнэр оронойнгоо нийтын ажабайдалда эдэбхитэйгээр хабаадалсана.

ТАСС-ай фотохроникэ.

ВАРШАВА

ЗАЛУУШУУЛАЙ ҺАЙНДЭР

ТАСС

«Арадай Польшын байгуулагдаһаар 30 жэлэй ойн хүндэлэлдэ хүдөөгэй ажалшад городойхидто туһалха» гэһэн уряа доро Социалис хүдөөгэй залуушуулай холбооной эмхидхэһэн залуушуулай һайндэр Лодзь хотодо нээгдэбэ.

Уран һайханай бүлгэмүүдэй 45 коллектив 8 үдэрэй турша соо Лодзиин ба ороной бусад 10 хотын 15 ехэ предприятиин хүдэлмэришэдтэ айлшалжа, концерт наада табиха юм. Польшын Арадай Республикын хүдөөгэй бусад районуудай хүбүүд, басагадай делегацинууд фабрика, заводуудай коллективүүдтэй уулзалганууды хэхэ, арадай хүгжэмтэ инструментнүүдэй ба уран гартанай бүтээлнүүдэй выставкэнүүд нээгдэхэ.

ПАРИЖ

ФКП-гэй зэргэнүүд бэхижэнэ

ТАСС

Франциин Коммунис партиин зэргэнүүдые үргэдхэн бэхижүүлхын тула Францида үргэн ехэ хүдэлмэри ябуулагдажа байна. Нютагай коммунистнуудай «Марсейез» газетын һайндэрэй Марсель хотодо болохо үеэр 269 хүн — ФКП-гэй зэргэдэ, 850 хүн Франциин коммунис залуушуулай хүдэлөөндэ ороо.

ДЕЛИ

Ашатай туһатай харилсаа холбоон

ТАСС

Индиин-совет экономическа, худалдаа наймаанай харилсаа холбоон үнинэй алдарта түүхэтэй юм гэжэ Индиин финансын министр Я. Б. Чаван СССР-эй финансын министрэй айлшан боложо, Москва ошохынгоо урда тээ ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө хэлэһэн байна.

Адли тэгшэ эрхын гол ёһонуудта үндэһэлдэг Советскэ Союзтай харилсаа холбоон политическэ ба экономическа харилсаанай талаар Индидэ ехэ удха шанартай гэжэ тэрэ тэмдэглээ. Он жэлнүүдэй үнгэрхэ тудам манай оронуудай хоорондохи худалдаа наймаан улам үргэдэнэ. Промышленностиин гол һалбаринуудые хүгжөөлгэдэ Советскэ Союз эдэнэртэ ехэ туһа хүргэнэ гээд министр мэдүүлбэ.

ЛИССАБОН

Алваро Куньялай хөөрөөн

ТАСС

Португалида үшөөл они байгаа фашизмын зүгһөө аюул тохёолдуулагдажа магадгүй гээд Португалиин Компартиин генеральна секретарь Алваро Куньял һэргылэлтэ хэбэ. Хархис хүсэнүүдэй харата муухай ябуулгануудые ороной демократическа хүсэнүүд зайсуулан саража шадаха гээд этигэн найдажа байһанаа тэрэ мэдүүлээ.

Манай арадай дураа гүталгые һамбаашалан, Португалиин засаг захиргаанда зүрюу харшаар эдэниие табиха һэдэлгэ хэнэ гээд тэрэ. «Фигаро» газетын корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө, тэмдэглэбэ.

Португалиин гүрэнэй аппарадта, общество дотор фашистнууд үшөөл бата үндэһэ һууритай байһаар гэжэ тэрэ хэлэбэ. Фашизмын тала баригшад эдэниие дэмжэнэ «Зэбсэгтэ хүсэнүүдэй хүдэлөөн», үргэн ниитэ арад зон хуушан байдалые тэхэрюулгэхэгүй.

Мүнөө Португалидахи байдал заһаржа байна гээд ПКП-гэй генеральна секретарь тэмдэглээ. Португалиин арми — Чилиин арми бэшэ гэжэ тэрэ хэлэбэ. Фашизмһаа арад зониие сүлөөлхын түлэ тэрэ политическэ байдалда эдэбхитэйгээр хабаадана.

ЛИССАБОН

ГОЛ ШУХАЛА ЗОРИЛГО

ТАСС

Социалис оронуудтай соёлой, социалис ба научна харилсаа холбоо хүгжөөхэ лиги Португалида эмхидхэгдэн байгуулагдаба. «Португалиин арадай ба социалис оронуудай арадуудай хоорондохи хани барисаа, харилсаа холбоо хүгжөөхэ зорилготойгоор» энэ лиги эмхидхэгдэһэн байна. Советскэ Союзтай харилсаа холбоогоо үргэдхэн һайжаруулха гээшэ лигиин гол зорилго болоно.

Саг зуурын правительствэдэ ородог партинуудай — Коммунис, социалис, арадай демократическа партинуудай ба демократическа хүдэлөөнэй түлөөлэгшэд энэ суглаанда хабаадаһан байна.

ВАШИНГТОН

ЕХЭ БУҺАЛГААН

ТАСС

Юумэнэй үнэ сэнгэй улам хүндэрхэтэй хамта байгша оной июнь һарада буһалгаанай хүдэлөөн һүүлэй 15 жэлэй турша соо эгээн ехээр үргэдэһэн байна. Энэ һарын түрүүшын хахадта Америкэдэ 523 буһалгаан боложо, эдээндэ 310 мянган шахуу хүн хабаадаһан байха юм.

Ороной Зүүн-Урда штадуудта барилгашадые нэгэдүүлдэг 45 профсоюз буһалгаа соносхоо. Луизиана штадтахи Шэнэ Орлеанай барилгашад майн 15-һаа буһалгаалжа байһаар. Мемфис хотын барилгашадай 80 процентнь майн 1-һээ хойшо буһалгаална.

УНШАГТЫ, һонирхохол байхат

ХИБЭС БА ШАТАР

ТУРКМЕНИИН хибэс геометрическэ угалза хээтэй байһаараа үнинэй алдаршанхай юм. Эдэ олон тоото зураан булантанууд, ромбнууд, тэбхэр зүйлнүүд юу харуулна гээшэб? Туркмениин хибэсэй геометрическэ угалза хээнүүдэй яагаад бии болоһые шэнжэлжэ байһан түүхын эрдэмэй доктор А. А. Росляков хүтэлбэрилэгшэтэй хизаар ороноо шэнжэлдэг Туркмениин бүлэг эрдэмтэд энэ талаар ехэ хүдэлмэри хэжэ байнхай.

Эртэ урда сагта Зүүн зүгэй астрологууд дүрбэлжэн булантын нюдэн бүхэндэ ээрэһэ доошонь, хажуу тээшэнь ба, һөөлжүүлэн тоонуудые таарулан табихадань, эдэниие нэмэхэдэ, тон адли болодог байһан юм гэхэ. Эдэ «нангин» дүрбэлжэн булантын нюдэд дээгүүр тоонуудые табихаа, мүнөөнэй шатарай мориной, тэмээнэй, хүбүүнэй ябадалаар дабтажа хэдэг байгаа ха. Шатар гээшэ эгээл эдэ дүрбэлжэн булантануудһаа эхи абаһан юм гээд зарим шэнжэлэгшэдэй хаа-яа тоолодог байһаниинь гайхалтайшье бэшэ. Эртэ урдын хүн зоной һанамжын ёһоор, эдэ дүрбэлжэн буланта «нюуса хүсэтэй» байһан юм.

Эрмитажда хадагалагдажа байдаг дэлхэй дээрэ эгээн үнинэй пазырыкска хибэсэй тээ дунда иимэ дүрбэлжэн булантай зүйлнүүдые хаража болоно. Мүнөөнэй Урда Туркмениин газар дайдын оободо байһан эртэ урдын Персидэ хоёр хахад мянган жэлэй саада тээ энэ хибэс нэхэгдэһэн түүхэтэй.

ХҮГЖЭМТЭ ЧАС

МУРОМАЙ түүхэтэ хушөөнүүд олон тоото аяншалагшадай дура татадаг юм. Бүхы союзни республикануудһаа ерэһэн айлшад, харин гүрэнүүдэй аяншалагшад үльгэр онтохоной баатар Илья Муромецай эхэ нютаг — Карачарово тосхондо хүрэхэдөө, Космодемьянска һүмын архитектураар, Троицко ба Благовещенскэ һүмэ хиидүүдэй угалза хээнүүдээр һонирходог байна.

Мүнөө эндэ ерэһэн аяншалагшад хоёр зуун жэлэй урда тээхи уһа бүлэдэг башни хаража, һонирхохо аргатай болонхой. Москвагай архитектурна институт дүүргэжэ байһан В. Шепета энэниие һэльбэн шэнэлээ. Тиихэдэ хотын сол час башни дээрэ тодхохо табихаар шиидхэгдээ һэн. Нютагай радиозаводой инженер П. Моргунов, багшанарай училищиин багша В. Москалев программна түхеэрэлгэ хэрэглэн, иимэ час бүтээхээр хүдэлжэ эхилһэн байгаа. 15 минута болоод лэ час ородо арадай олондо мэдээжэ «Муромска харгы дээрэ» гэжэ дуунай бадагуудые гүйсэдхэхэ юм.

ТЮБЕТЕЙКЫН ТҮҮХЭ

АЛТАН ба мүнгэн нариихан утаһаар угалзатуулан гоёһон элдэб тюбетейкэнүүд багахан хайрсаг соо байна. Эдэнэй куклада таарамаар.

«Товус» («Түгэс шубуун») гэжэ тюбетейкэ түрүүлэн энэ харанабди. Хэдэ мянган жэлэй түүхэтэй энэ угалза үльгэр домог соо хэлэгдэдэг үзэсхэлэн һайхан шубуунай дали жэгүүрэй элдэб үнгые бэедээ шэнгээһэн хэбэртэй. «Замин дузи» («Газар ажал эрхилэгшэ») хадаа 19 зуун жэлэй тюбетейкэ болоно. Тэрэнэй халжуу талаарнь алта шаранхай. Баян ноёд иимэ малгайнуудые үмдэдэг байгаа гэхэ. «Рано» — энэмнай басаганай нэрэ гэжэ нэрлэгдэһэн байна. «Гульшан» гэжэ тюбетейкэ «Бэлбэ сэсэг» гэһэн удхатай. Энэ хадаа манай үедэ, Бухарын Октябриин 40 жэлэй ойн нэрэмжэтэ фабрикада шэрэгдэн оёдоо.

Эртэ урда сагта эрэшүүл угалзатуулан оёдог байһан юм. Харин мүнөө бүхы фабрика соо нэгэшье эрэ хүниие олохонь хүшэр бэрхэтэй болонхой. Мойһон хара нюдэтэй, ута гэзэгэтэй басагадууд, эхэнэрнүүд алтаран, мүнгэтэй нарихан шабын түмэрөөр тюбетейкэ малгайда угалза хээнүүдые шэрэнэ.

Гансал баяд ноёд бэшэ, харин бүхы хүнүүд Парижда, Монреальда Токиодо, Даккада, Лейпцигтэ, Дамаскда мүн дэлхэйн бусад олон хото городуудта нээгдэһэн выставкэнүүд дээрэ алдаршанхай энэ «алтан малгайе» үмдэдэг болоо.

АСТРОЛОГИҺОО БОЛОЖО ХОХИДОБО

ЯПОНОЙ шажан мүргэлэй эмхинүүдэй нэгэнэй толгойлогшо Кацуцити Мотоги үргэн туһаламжын машинаар Осака хотын больницада асарба. Тэрэ гэдэһээ хаха ерэхые һэдэбшье, урагшагүйдэһэн байха юм. Мотоги хадаа энэ жэлэй июниин 18-най үглөөнэй 8 сагта Осака хотоһоо газар ехээр хүдэлхэнь гэжэ орон соогуураа зар тунхаглабагшадай нэгэниинь байгаа. Гэбэшье Мотогиин баглаамжалга буруу һүрэжэ, Японтис хотын хүн эндо талаан болобо. Астрологиһоо боложо урагшагүйдэхэдөө, тэрэ синтоис шажанай санаартанай нэрэ хүндэ бширууулхагүйе оролдоһон. Мотоги бэеэ хорлохые шиидэһэн. Тэд. талаан болоходо, энэшье удаада урагшагүйөө.

(ТАСС).

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 18.20 — Классическа барилдаагаар Европын чемпионат. Мадридһаа дамжуулга хэгдэхэ (үнгэтэ). 18.50—19.00 — Забһарлалга. 19.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа. 19.30 — Футболоор СССР-эй чемпионат. ЦСКА — «Динамо» (Киев). Хоёрдохи тайм (үнгэтэ). 20.15 — П. И. Чайковскиин нэрэмжэтэ Уласхоорондын V конкурс дээрэ.

Улаан-Үдэ. 21.00 — Телевизионно һонин. 21.15 — «Түрүү дүй дүршэл — хүдөөгэйхидтэ» гэһэн дамжуулга хэгдэхэ (буряадаар). 21.35 — «Илагдаагүйшүүл» — телевизионно документальна фильм.

«Орбита». 22.10 — «Хадын горхоной дуунууд» — телевизионно документальна фильм. 22.20 — П. И. Чайковскиин нэрэмжэтэ Уласхоорондын V конкурс дээрэ. 22.50—23.00 — Забһарлалга. 23.00 — Футболоор дэлхэйн чемпионат. ФРГ-һээ дамжуулга хэгдэхэ (үнгэтэ). 00.45—02.30 — Забһарлалга. 02.30 — Футболоор дэлхэйн чемпионат. ФРГ-һээ дамжуулга хэгдэхэ (үнгэтэ).

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 20.50 — «Хани нүхэдэй уулзалга» — уран зохёолой киноочерк.

«Орбита». 21.00 — «Жаргалтай байхын түлөө» — телевизионно уран һайханай фильм.

САГАЙ УЛАРИЛ

Хойто-Байгалай, Баунтын аймагуудаар багаханаар бороо орохо, баруун хойноһоо 7—12 секундын метр хүсэтэйгөөр һалхилха.

Байгал шадарай, Баунтын аймагуудта 12—17, бусад нютагуудаар 21—25, Улаан-Үдэдэ һүниндөө 3—5, үдэртөө 24—26 градус дулаан болохоор хүлеэгдэнэ.

Редакторай орлогшо
М. Н. НИМАЕВ.